

140 ₾
2000

13

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ნაკვეთი 2000

რუსთაველი ბიბლიოთეკა ♦ რასაც მხოლოდ დღევანდელმა
განსჯის ♦ კართულაღმდებლური ღვთისმსახურება და
ტაბაჩი ♦ ნახვადის და გაპარჯობა, აპერია! ♦ ტუსტი
თინათინა მარტოვისი ♦ თბილისი გუბა „კულტურისთვის“
♦ გიჟი, როგორც დაგვიტოვებთ ცხენებს ხატავს.

„ვინა თქვა, თითქოს პატარა იყო
ჩემი სამოულო, ღიღუბის ღირსი“

სვანეთი

ოთარ მამფორია

დგანან და ნისლში ჩაფიქრებულან,
დაუფენიათ მუქი ლანდები,
მაღალ მთის მკერდზე დაკიდებულან,
ვით გაცვეთილი მუზარადები.
ათასი წლის წინ ისრით დახვრეტილ
ძვლებს შეწყვეტია ჯაჭვი დაშლილი,
ჩამოქცეულა ძველი თაღები,
ცეცხლში ჩამწვარა, როგორც ნახშირი.

წამომართულან კოშკნი ახალნი,
მჭეპარ „ლილეოს“ ბანით რეკავენ,
შემდგარან ქიმზე როგორც მაყარნი
და სვანურ ცერულს ერთად ცეკვავენ.
უშბაც გუგუნებს მთათა ფერხულში,
ქვევით უსმენენ ქვანი დუმილით,
მთვარე კი გდია გიჟმაჟ ენგურში
და ტალღებს მიაქვს სვანის ქუდივით...

საქმანწილო ჟურნალი 2000 წ. №3 ბამონის 1926 წლიდან ნომრის უინაარსი

- „ნაკადულის“ საინფორმაციო სააგენტო „ფაქტი“-----2
- „დასწრებაზეა, ვინ ადრე მიუჯდება პიანინოს“-----3
- ბიჭო, რომელიც დამდამობით ცხენებს ხატავს -----4
- რუსთაველი გიმნაზისტები -----5
- ნახვამდის და გამარჯობა, ამერიკა! -----7
- დღეს პირველი აპრილია! -----9
- რასაც მხოლოდ დღიურს გაანდობდი -----10
- სიყვარული და მოზარდი (“პრაქტიკული ფსიქოლოგია მოზარდებისთვის”) -----11
- თბილი ბუდე „ბედურებისთვის“ -----14
- ??? -----17
- მართლმადიდებლური ღვთისმსახურება და ტაძარი
(საუბრები რელიგიაზე) -----18
- საოცარი გადაფრენები (ბუნების კარი)-----20
- ქვეყნად იმდენი მუზეუმა -----22
- კითხვა – თქვენი, პასუხი – ჩვენი-----23
- ტესტი თინიჯერებისთვის -----24
- ცხოველები, ფრინველები და მცენარეები სახელმწიფო
სიმბოლოებზე (საინტერესო თემაზე)-----25
- მსოფლიო კიბით კიდემდე -----28
- სიცილის გაკვეთილი -----31
- ვიქტორინა „ჭკუის კოლოფებისთვის“ -----32

ძველად ახალი წელი პირველი მარტიდან იწყებოდა. ამ თარიღს პაბლიკურად გამოცემას უკავშირებდნენ. თითქოს პირველი ადამიანი, ადამი პირველ მარტს ყოფილიყოს შექმნილი. თავად სიტყვა „მარტი“ ლათინური წარმოშობისაა და ძველ რომაელთა ომის ღმერთის, მარსის სახელიდან მომდინარეობს. ადრე მარსი მინდვრებისა და მოსავლის, მიწათმოქმედებისა და მეცხოველეობის ღმერთი ყოფილა. ამიტომაც იწყებოდა მარსთან დაკავშირებული ყველა დღესასწაული განაფხულსა და შელოდვობაზე – თესვისა და ჭირნახულის აღების დროს. მაგრამ დროთა განმავლობაში მშვიდობიან ღმერთს სახე უცვლია და ომის მრისხანე ღმერთად ქცეულა.

მარტის ძველქართული სახელია მირკანი.

მარტი განაფხულის პირველი თვე, დასაწყისია. თუ თვის პირველ ნახევარში მაინც ზამთარი ძალობს, მეორე ნახევარში გარდამავალი პერიოდი იწყება – სწრაფად მატულობს დღე, შუადღისას მზე თითქმის ზენიტშია. 21 მარტი განაფხულის ბუნიობის დღეა. ამ დღეს დღე და ღამე თანაბრდება. ასტრონომიულად კი ამ დღეს მზე სამხრეთ ნახევარსფეროდან ჩრდილოეთში გადასვლის ციურ ეკვატორს კვეთს. მარტი ჭირვეული, მრეზხიანი თვეა და ტემპერატურის დიდი ცვალებადობით გამოირჩევა.

ხალხს უთქვამს: „მარტი პატარა-ლია, დღეში სამჯერ მოირთვება და სამჯერ მოიფხუება“. „მარტის სამი დღე რომ წინ გედოს, ზამთარს ნურც აქვს და ნურც აპაგებო“ – ესეც მარტზეა ნათქვამი.

რედაქტორი მანანა გელაშვილი

სამხატვრო რედაქტორი ნოდარ სუმბაძე

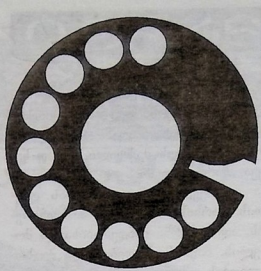
მისამართი: 384096, თბილისი კოსტავას ძ. 14

ტელეფონები: 93-31-81 93-18-84.

ინდექსი: 76157.

ფასი სახელფაქრულად

რეგისტრირებულია მთავრობის რაიონის სასაბარტოლოში

ივაზეტი

„ნაკადულის“ საინფორმაციო საბაზენტი

ცვლილებები სკოლების

სასარგებლოდ

საქართველოს 2000 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მიხედვით განათლების სისტემა 16,3 მილიონი ლარით დაფინანსდება. ეს თანხა 1,5 მილიონი ლარით ნაკლებია შარშანდელზე. ქვეყნის განათლების მინისტრს მიანჩნია, რომ ამ დანაკლისის შეცვლა ახლო მომავალში მოსალოდნელი საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად მოხერხდება. როგორც ამ ცვლილებებით არის გათვალისწინებული, საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ივარიდან და დამატებითი მომსახურებრიდან შემოსული თანხები აქვე დარჩება.

„პერიკლის“ პრემიერა

აკაი ხორავას მსახიობის სახლში სკოლა-სტუდიამ „ბერიკები“ მორიგი პრემიერა უჩვენა – რეჟისორი გაბრიელის „მარშალ და ფანტიუს ბრილიანტი“. საქეტიკლის ნორჩმა მონაწილეებმა წარმატებით შეასხეს ხორცი რეჟისორის, სკოლა-სტუდიის ხელმძღვანელის გოგი თოდუბის ორიგინალურ ჩანაფიქრს. მანამდე კი „ბერიკებმა“ იმპროვიზებული კონცერტით მიულოცეს თავიანთ მაესტროს 55 წლის იუბილი.

ციკაპი უფასოდ

საქართველოს კახეთა საერთაშორისო საქველმოქმედო ფონდის წყალობით 45 ბავშვმა ხელმოყვლე ოჯახებიდან უფასოდ ნახა თბილისში გასტროლებზე მყოფი მოსკოვის ცირკის წარმოდგენები. აღნიშნულ ფონდს განზრახული აქვს ასეთივე გზით დაასწროს პა-

ტარები თეატრალურ საქეტიკულ-ბსა და სხვადასხვა სახის გამოფენებს.

ვერჯის პირველობის

მილოდინში

გურჯაანში ჩატარდა საქართველოს განათლების სამინისტროს ბავშვთა და მოზარდთა სპორტული სკოლების პირველობა კრივიში. პირველობაში 12-მა გუნდმა და 70-მდე სპორტსმენმა მიიღო მონაწილეობა. შეჯიბრება იმით იყო ღირსშესანიშნავი, რომ იგი ამ ასაკის მორივეთა ვერჯის პირველობისათვის მოსამზადებელ ეტაპად განიხილებოდა.

პირველობაში გამარჯვებს: თბილისელებმა დავით გურგენიძემ, გელა ჭოჭუამ და თამაზ ჯაფარიძემ; ბათუმელებმა უჩა მუქლაძემ და მამუკა ლევამ; ფოთელებმა ზვიად წულაიამ, გიორგი გუჯაბიძემ და ლაშა ოჩიგავამ; თელაველებმა მერაბ შაყლაძემ და ირაკლი ბასილაშვილმა, გურჯაანელებმა ზურაბ ქართველიშვილმა და ლერი გაგინძემ; გორელებმა ვამეზ ცერაშვილმა და ეანო მუნჯიშვილმა.

პატარა მკვლევარი

ზრდის

ზეზტაფონის წმინდა ბარბარეს სახელობის შშობელთა მზრუნველობის მოკლებულ ბავშვთა პანსიონატში ამჟამად 60-მდე ბავშვი იმყოფება. პანსიონატი საქართველოს საპატრიარქოს დაქვემდებარებაშია და აქ თავმჯდარებულ პატარებს საეკლესიო წესით ზრდიან. ისინი უზრუნველყოფილი არიან კვებით, ტანსაცმლით, სამედიცინო მომსახურებით. პანსიონატის ხე-

ლმძღვანელის დეკანოზ გრიგოლ აბულაძის თაოსნობით პანსიონატის ეზოში ეკლესია აშენდა.

გოგონების მინიშნავებით

კრწანისის რაიონის სპორტსკოლის დარბაზში ჩატარდა საქალაქო ტურნირი მინიშნავებურთში 1983-1986 წლებში დაბადებულ გოგონათა გუნდებისათვის. მონაწილე ექვსი გუნდიდან საუკეთესო შედეგები კრწანისის რაიონის გუნდს „კავკასიონი 98“-ს ჰქონდა, რომელმაც ფინალში „ივერია“ დაამარცხა (7:0), მესამე ადგილი საგორის რაიონის გუნდმა „აფრიკა“ დაიკავა.

მამთავროს მკვლელობა

გასამართლეს

თბილისის №1 ექსპერიმენტულ სკოლაში ჰუმანიტარული პრობლემის მეთაველასელებმა ლიტერატურული გმირის გასამართლება მოაწყვეს. ამჯერად საბრალდებო სკამზე საქართველოს მეფე ერეკლე II იჯდა. სასამართლომ 1783 წელს ერეკლეს მიერ რუსეთთან დადებული ე.წ. გიორგიევსკის ტრაქტატის მიზანშეწონილობა გაარჩია. დამცველმა ნინო გალოგერმა ბრალმძღვლის გიორგი კოვაშვილის არგუმენტების წინააღმდეგ მორაფერი გააწყო, პატარა კანს ვერც დაკითხული მოწმეების – დარეჯან დედოფლის, გარსევან ჭავჭავაძის, ანტონ კათალიკოსის, გენერალ პოტომკინის, სოლომონ ლინიძის ჩვენებებმა არაკეს და საბოლოოდ სასამართლომ იგი დამნაშავედ ცნო.

„დასწრებაზე, ვინ აღრა მიუჯდება პიანინოს“

ნათია და თამუნა ბუჩიები თბილისის ზაქარია ფავიაშვილის სახელობის ცენტრალურ სასწავლებელში სწავლობენ. გოგონარი მზავიერ საერთაშორისო ახადგახეილ კონკურსის მონაწილეები და დაუჩაბები აჩიან. თამუნა ბუჩია საქათველის მიხედვით სკოპენდიათა.

ისინი ძალიან განსჯელებიან ერთმანეთისგან, თუმცა ერთი დედამის შვილები არიან. ერთ ოჯახში იზრდებიან და ასაკში სხვაობაც სულ ერთი წელია. 13 წლის რომანტიკულ და მოყრდნულ ნათიას ძალიან უყვარს ხტვა. მისი საყვარელი ფერები მწვანე და ცისფერი. 12 წლის თამუნა და დღეღადრ თამუნას ფეხბურთი მოსწონს. საამოვნებით თამაშობს მუზიკალურ ბიჭუნთან და არაფრით ჩამორჩება მათ. ერთი საერთო გატაცება და სყვარული დღეს მათც აქვთ - მუსიკა.

გოგონების დედა, ქალბატონი თინათინა პროფესორული მუსიკოსია. ნათიას და თამუნას დაბადებდნენ მშობლივ ოჯახში მუსიკის პანგები. ცოტა რომ წამოიზრდნენ, მათი პირველი მუსიკის მასწავლებელი დედა გახდა. ნათია უსიტყვოდ ემბრთხებოდა დედას, თითაღლიწინებდა ყველა მის მითითებებს. თამუნა

ლის „ფოქსტროტის“, მოსტაკოვიჩის „ტრანსტელას“ შესანიშნავი შესრულებისათვის პირველი პრემია და ორი დიპლომი მოიპოვეს: „ოჯახური ტრადიციების გაგრძელებისათვის“ და „აუცილებელი ნაწარმოების საუკეთესო შესრულებისათვის“.

პირველი მნიშვნელოვანი წარმატებით ფრონტმსხმელ დღეს კიდევ ერთი სურათი იქცა. თბილისში ჩამოსულმა ცნობილმა იტალიელმა იმპრესარიომ კლავირო ბანდერაქ ნათიას და თამუნას კონცერტის ვიდეორეგისტრაციის მასალები წაიღო და მალე გოგონებს მისი მნიშვნელოვანი, იტალიის ქალაქ კრემონაში ჩატარებულ საერთაშორისო ფესტივალზე დებიუტის ბერაიების დღეებში ბრძანის „უნგრული ცეკვა“ და პეორის „ტრანსტელა“ შესარულა. იტალიელები დიდხანს ურარდნენ ტანს საქართველოდან ჩასულ ნირს მუსიკოსებს. თუმცა გოგონები საკუთარ წარმატებაზე მეტად იტალიის უკეთესი ქალაქის მუნიციპალიტეტის მხარეებითა და პრინციპის სალონი თეატრით იყვნენ აღფრთოვანებულნი.

1998 წელს თამუნა ევლინოსში, დავრიონის სახელობის ახალგაზრდა შემსრულებელთა კონკურსში მიიღო მონაწილეობა. იქ მან პირველი „სონატა“, შოპენის „ვალსი“, დავრიონის

პირივი პირა, ორი თქვენანი

კოტა მიახლოვი, პასუხსმებელი დირექტორი რუსეთის კულტურის მინისტრის მოადგილე, ვორნოვა. ნათიამ და თამუნამ ამ კონკურსზე ბეთხოვეის „სონატა“ და დეორიჩის „სლავური ცეკვა“ შესარულეს. დედა ბერაიების ახადგახეილ იხსნელს თავი. კონკურსის დასასრულს, პეტრე ჩაიკოვსის სახელობის საერთაშორისო კონკურსში მათი საწიდი ვითარებამ გადამოცა დაპლომი „არტისტული ინდივიდუალულისათვის“ და აგრეთვე სუნდალს სხვაფერული შემოქმედებითი სკოლის საგურები. ცნობილი კომპოზიტორის შოპელ ტალიფერდის კერძი ნათიას და თამუნას თავისი მეუღლის სახელობის სტიპენდია ვადაცა. ხოლო კონკურსის პასუხსმებელმა დირექტორმა კონკურსში გამარჯვებულს მომაგალი ოთხი წლის მანძილზე ვეროის ქვეყნებში გამართულ საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობა აღუთქვა.

კოტა ხნის წინ ნათიამ და თამუნამ თბილისში, კონსერვატორიის მცირე დარბაზში კონცერტი გამართეს. ახადგახეილ დებიუტით მსმენელის წინაშე ბახის, შოპენის, შუპენისა და შოპენის ნაწარმოებები წარსდგნენ.

გოგონებს საერთაშორისო თუ საერთაშორისო პროგრამას, როგორც წესი, მათი პედაგოგი, ქალბატონი დიდი ცინკაძე ურჩევს. ნათიას შოპენის, შოპენის, თამუნას, რომელიც დიდ ურარდებს სთობის ნაწარმოების ტექნიკურ მხარეს, რამზანოვი იზიდავს. დებიუტის 4-5 საათის მეცადინეობებ, ძალიან ხშირად უმწერს კლასიკურ მუსიკას მსოფლიოს ცნობილი პიანისტების შესრულებით. ერთმანეთისაგან მეტორიულად განსხვავდებიან დებიუტის დამსმენელთა კონკურსები, როცა ახალი ნაწარმოები აქვთ გასარჩევი. „დასწრებაზე, ვინ უფრო ადრე მიუჯდება პიანინოს“, - იციან თამუნა. „უკვე გარყვეული, მომზადებული ნაწარმოების მდგარა, რა თქმა უნდა, როიალზე სჯობს.“ - დირექტორის დასმენის ნათია, - მაგრამ ახალი ნაწარმოების გარეცა და დამუშავება პიანისტული უფრო ადვილია“.

მისი თამუნა სარატოვში გამართულ ნეიპოვის სახელობის საერთაშორისო კონკურსში მიიღეს მონაწილეობა. გოგონა კონკურსისთვის ამზადებდა დეორიჩის „რომანტიკულ ბეთხოვეის, ჩაიკოვსის, შოპენის და ნათიას ნაწარმოების შვიდს. იელსში კი დიდი და თამუნა სუნდალში, საზოგადოებრივი შემოქმედებითი სკოლაში მიემტობებიან.

კი ვითრებოდა. არაფრით არ უნდა ნორტების სწავლა, სმებით უკავდა. 6 წლის ნათია დედამ თბილისის ზაქარია ფავიაშვილის სახელობის მუსიკალური სასწავლებლის გამოცდელ პედაგოგს, ქალბატონ დიდი ცინკაძეს მიმართა. მოგვიანებით თამუნაც ქალბატონი დიდი ცინკაძის მუსიკალურ კლასში შევიდა. სწორედ მუსიკის პედაგოგმა აიძულა ჰორეველი გოგონა ნორტები დაესწავლა. „დღესაც ასეა“, - გვიამბობს გოგონების დედა. „მე შეიძლება არ დამეჯირონ. ჩემი მხრი არ გაზიარებ, ქალბატონ დიდი ცინკაძე ვერ უტყდავენ. ორივეს ძალიან ეთარება მისი, პატრის სკვენენ და უყვარს“.

მე-5 კლასიდან მშობლებმა ნათია და თამუნა საშუალო სკოლაში ზაქარია ფავიაშვილის სახელობის მუსიკალურ სასწავლებელში გადაიტანეს.

1997 წელი დებისთვის სერიოზულ გამოცდად იქცა - მათ პირველი კონცერტი გამართეს თბილისის კონსერვატორიის მცირე დარბაზში. ნათიამ და თამუნამ ბახის, შოპენის, შუპენისა და შოპენის ნაწარმოების შესრულებისათვის მსმენელთა გულწრფელი აპლოდისმენტები დაიმსახურეს.

იმევე წელს დებიუტები გამართულ დღეებში საერთაშორისო კონკურსში მიიღეს. ნათიამ და თამუნამ ბეთხოვეის „სონატის“, საპოინოვის „მოგზაურთა ცეკვა“, შარაშვილის

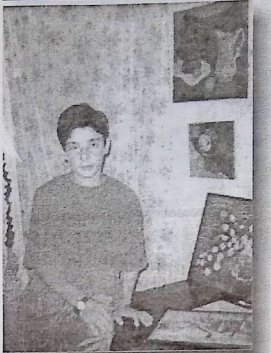
„ციგებით შოიდან“ და შვიდინის „ოპორეცია“ დაკრია. ნირნამ პარეთველა მუსიკოსმა ამ კონკურსზე თანამდროვე ნაწარმოების საუკეთესო შესრულებისათვის დაპლომი და ფულადი ჯილდო - 300 დოლარი დაიმსახურა.

1999 წელს დებიუტები ახალგაზრდა შემსრულებელთა რესპუბლიკური კონკურსის ლაურეატები გახდნენ. პარეთველა მსმენელმა დარსულად მეფუასა ნათიას და თამუნას საშუალებული ნიჭი. შარანევე თამუნა ბერაია პრეზიდენტის სტიპენდიაზე გახდა. ახალგაზრდობის საქმიან დამარტანტში წარდგენილი რეკომენდაციებით თამუნას შარად უკურსის მშობლებმა სასწავლებელმა, რესპუბლიკის კულტურის სამინისტრომ, კონსერვატორიის პრესსორმა სეველანდ კრასნინამ და მუსიკომკონდენტობის დირექტორმა გულდათ ტორაძემ. თამუნამ სტიპენდიის მთელი თანხა - 900 დოლარი მოსოქში მომაგულ კონკურსზე გასამტავრებელად ვადალ.

თავის ყველაზე მნიშვნელოვან წარმატებად დებიუტის მოსოქში გამართულ დაი კონკურსში „НОВЫЕ ИМЕНА“ მონაწილეობას მიიწვევენ. კონკურსში მონაწილეობის 700 მსურველიდან მხოლოდ 200 ახალგაზრდა ხელა წილად ეს პატივი. კონკურსის ფორის თავმჯდომარე ცნობილი მუსიკოსი ვაიარნოვი გახდა, დირექტორი - კიორევისორი ნი-

ნაწა მამაშვილი

ბიჭი, რომელიც დაეძაბა ცხენებს სატამს

გიორგი კეებურია თბილისის 169-ე საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლეა. ბავშვობიდან გატაცებულია ხატვით. მისი ნამუშევრები გამოფენილია ქარვახლის საგამოფენო დარბაზში, მის მშობლიურ სკოლაში და ხატვის პედაგოგის ანა გაბრიანიძის საგამოფენო დარბაზში. ფერწერის გარდა გიორგი გატაცებულია დიზაინითა და მერწყვით. ოცნებებია გახდეს პროფესიონალი მხატვარი.

შეიღწა იყო გიორგი, როცა მისმა ბიძამეილიმა, სამხატვრო სასწავლებლის სტუდენტმა პატარა ბიჭის ნახატებს ყურადღება მიაქცია. ანა წლისა მშობლებმა გიორგი მხატვარ ანა გაბრიანიძეს მიართვეს. უკვე ხუთი წელია ბიჭი მასთან უფლებდა ფერწერას. თავიდან ქალბატონი ანა გიორგის აპლიკაციებზე, ფერთა ხედვასა და მათ შეხამებაზე ამუშავებდა. გიორგის პირველი ნამუშევრები მუყაოსაგან გამოჭრილი ნიღბები იყო. თანდათან ფანქრითა და ფუნჯით მუშაობდა ტექსტურა, დღეს გიორგი ფანქარით ერთად, სამაღონებში მუშაობს პასტელის, გუაშისა და ზეთის საღებავებით. ზოგიერთი თავისი ნამუშევარში კი ერთმანეთს უხამებს ფანქარსა და საღებავებს. სურათების ციკლში, რომელშიც ადამიანებისა და უცხოვლანეტლების ურთიერთობებია აღბეჭდილი, გიორგიმ ტილოები შავი ტუშით გააფერადა, ხოლო ადამიანები, უცხოვლანეტლები და მათ ირგვლივ მოყოფი საგნები პასტელით დახატა. გიორგის უკიდურესი ფანტაზიაც თუნდაც ამ ნამუშევრებით შეიძლება მსჯელობა. სურათებზე ადამიანები უცხოვლანეტლებზე ბევრად აგრესიულები ჩანან: თანამედროვე იარაღით აღჭურვილ დღემდის მკვიდრთ შორეული პლანეტებიდან

ჩამოსული მწკანე არსებები მხოლოდ ქვეს უშეჩენ.

გიორგი მხატვრობაში თანამედროვე მიმდინარეობებს ანიჭებს უპირატესობას. მისი თქმით, ავანგარდული ხელოვნება გრძობებისა და ძრის დაბრუნებულად, თავისუფლად გამოხატვის საშუალებას აძლევს შემოქმედს, რაც მხატვრისთვის მეტად ფასეულია. გიორგის გრაფიკულმა ნამუშევრებმა „საგოფითი“ პროფესიონალი მხატვრების განსაკუთრებული ყურადღება მიაპყრო. ამ ტილოზე თანამედროვე ცხოვრება ასახული: სურათის ორ ნაწილად ჰყოფს მდინარე, რომლის მარცხენა ნაპირზე ხალხი გაკვირვებით ავტობუსს დგას, მანქანაში ყველა ვერ დატეულია და ადამიანების ერთი ნაწილი ავტობუსის სახურავზეა შემოსულებული. მზავიერის სახეზე უკმაყოფილება აღბეჭდილია. ავტობუსის სახურავზე მყოფნი ვერ ისვენებენ, მეტად აგრესიულად ეძევიან ერთმანეთს. მდინარის მარჯვენა ნაპირზე გამოსულ ხალხს პურ-მარილი გაუშლია და ქეიფობს. ისინი ვერ ხედავენ, რა შუა დღშია არიან გაძმა ნაპირზე დარჩენილი თანამომქმენი. სურათის ცენტრში უზარმაზარი საათი მოჩანს, თუმცა ვერაფერია ამოიციონოს რა დროს უწევს იგი. ციფერბლატზე დროის არმნიშვნელი არარატული (ცოფრება). საათის ისრები ერთმანეთში გადახლართულია...

ხატვის მასწავლებელმა ანა გაბრიანიძემ ტექნიკური ხარვეჭების დაძლევა ასწავლა გიორგის, მის ბუნებით მოძაღლებულ ნიჭს პროფესიული მიდგომა შემტატა, თუმცა მასწავლებელი და მისი გამოზრდილი მოსწავლე უკვე მზარად გაძათობენ. ანა მასწავლებლებს მიჰანჩა, რომ გიორგის ჭეშმარიტი მხატვრის ხედვა აქვს, სურცეს კარგად აღიქვამს და რაც შეიძლება, მასში პიროვნება ჩანს, თავისი აზრს ვერ შეცვლებენებ, თავისი სამყარო აქვს. გიორგი სულ ცდილობს საგნისა თუ მოქმედების მისეული ხედვა გადაიტაროს ტილოზე და მასწავლებლის რეკავს ყოველთვის არ ემორჩილება. ქალბატონ ანას თავისი მოსწავლეებიც მზარად ვაკავებ ბუნების წიაღში. გიორგი წელიწადის სხვადასხვა დროს ბუნებაში ფერთა ცვლას ფეაღს აყვებებს და მიანჩა, რომ ბუნებაში ყველაფერი ძალიან კანონზომიერი და იმპეროულიად მისტურულიცაა. ბიჭი ერთნაირი გატაცებით ხატავს ბუნებასა და ნატურმორტებს. რამდენიმე თავისი ნატურმორტი მან მშობლიურ სკოლას აჩუქა.

ბოლო დროს გიორგი პორტრეტებით არის გატაცებული. უკვე დახატა თავისი მეგობრის, ანა მასწავლებლის და უცნობი მანდილოსნის პორტრეტები ძალიან მოსწონს ადამიანთა სახეების მიხედვით მათი ხასიათის აღბეჭდვა ტილოზე. უპირატესობას შუა და თეთრ ფერებს ანიჭებს. ფერთა პალიტრა თერთი იწყება და შავით სრულდება. ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავებული შავი და თეთრი იმპედროულად საოცრად აესებს და უხდება ერთმანეთს.

განსაკუთრებით უყვარს ცოცხალი არსებების ხატვა. მათზე ტილოების მთელი სერია აქვს შექმნილი - ობობიდან დაწყებული, სპილითი დამთავრებული. სხვათაშორის გიორგის შემოქმედებაში სპილის განსაკუთრებული ადგილი უკავია. ამ ცხოველის მასიური სხეული, უზარმაზარი ყურები, ხორთუმი და ფეხები, გიორგის არამარტო რამდენიმე ნახატზე აქვს აღბეჭდილი, არამედ თითხედაც აქვს გამოძიროლი.

ფერწერის გარდა გიორგის მერწყვე ძალიან იტაცება. თითხი და პლასტიკონით ძირითადად ცხოველებს მერწყვს. დიზაინშიც სცადა ბედი. სახლის პროექტი დახატა, თავად გამოჭრა მუყაოსაგან, პერგამენტზე ლამაზ ფიგურებად დაჭრა, გააფერადა, ფორმებისა და ფერთის შესამებით „ვიტრინების“ შექმნა და სახლის კარ-ფანჯარა მორთო. გიორგიმ რამდენიმე ხის ჯვარიც გააკეთა და ახლტობობს უსუსლობრ.

ღამე გიორგის უსაყვარლესი დროა. როცა ყოველგვარი ხმაური და ფუსფუსი წყდება, რუგის წვერებისაც სინათლე, ხატვას მამინ იწყებს. დამლაშობით უფრო ცხენების ხატვა უყვარს. ამ მოვლენას თავადაც ვერ ხსნის. უბრალოდ, დამლაშობით, მის შთაგონებას ფეაფარული, ყალყზე შემდგარი, ყურებდაცქვეტილი, ჭიხინა შავი და თეთრი, წითელი და ჩაღისფერი ცხენები აწევიან.

ხელოვნების შემდეგ გიორგის ყველაზე დიდი გატაცება კალათობრია. ახლაც თანამონებით თამაშებად კალათობრის, პერგამ წყლს, აღბთ ამ ოცნების განხორციელებას ვერ შეუძლებს. ცხრა კლასს რომ დაამთავრებს, ნიყო ნიყოლადის სახელობის სამხატვრო კოლეჯში აპირებს გამოცდების ჩაბარებას და ახლა კონკურსზე გასატან ტილოებზე მუშაობს.

ჩუხიაველი გიმნაზისტები

რუსთავის ქართულმა გიმნაზიამ თავისი არსებობის ცხრა წლის მანძილზე მშობლიურ ქალაქსა და რესპუბლიკაში ერთ-ერთი საუკეთესო, წამყვანი სასწავლებლის სახელი დაიმკვიდრა. რუსთავში გიმნაზიის შექმნის იდეა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლებს ეკუთვნის. აკადემიკოსების კორნელი დანელიას, გიორგი ფარულავას, რომელმაც მკერდით თანადგინა 1991 წელს რუსთავში დაარსდა ქართული გიმნაზია. ამ სასწავლებლის დამფუძნებელია საბჭოს თავმჯდომარე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, ბატონი ელვაჯა ხინთიბიძე გახლავთ.

მათე წლია გიმნაზიის დირექტორი, ქალბატონი ნინა მოსიძე და 100-კაციანი პედაგოგიური კოლექტივი, უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელია პრექტორული და მორალური მხარდაჭერით, ცოდნის უკიდვარად სიმარჯვლოდ გამს უკვადავს 1300 რუსთაველ გოგონა-ბავშვს.

რუსთავის ქართულ გიმნაზიაში ვერანულო, ინგლისურ და ფრანგულ ენებს დაწყებული კლასებიდან ასწავლიან. პატარები თავად ირჩევენ მათთვის სასურველ ენას. ხანდახან უთანხმოებისა თუ გაუგებრობის

და მასწავლებლების ერთობლივ ძალისხმევასა და შრომისმოყვარეობას შესანიშნავი შედეგები მოექცა: გიმნაზიულმა ბავშვებმა საბჭურმა, 1997, 1998, 1999 წლებში გაიმარჯვეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მიერ ჩატარებულ საქალაქო ტესტირებაში. კონკურსში მონაწილეებს მთავარ ლმხრევი ცოდნა უნდა გამოემდგინებინათ ისტორიაში, ბიოლოგიაში, მათემატიკაში, ფიზიკაში და ქიმიაში. შარშან გიმნაზიულმა ბავშვმა ვინისთავმა და გიორგი მედელაშვილმა ქიმიაში და ბიოლოგიაში გამართულ რესპუბლიკურ ოლიმპიადებზე გაიმარჯვეს, სოროსის ფონდის ლაურეატები გახდნენ და თბილისის სამედიცინო უნივერსიტეტში უკავშირდებიან ჩარიცხვას. მათ გარდა, სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტი რუსთავის ქართული გიმნაზიის 15 კურსდამთავრებული გახდა.

ამ ფაქტმა უაღაღესი სასწავლებლის ხელმძღვანელობის უკრადღება მთავარი და სამედიცინო უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლებმა კონტაქტი დაამყარეს რუსთავის გიმნაზიასთან. შესაძლოა მომავალი სასწავლო წლიდან სწორედ მათ დაწვინდონ რუსთაველ გიმნაზიელებს საბუნებისმეტყველო და ტექნიკური საგნები. გიმნაზიის ფიზიკა-მათემატიკურ და სოციალურ-ეკონომიკურ ჯგუფებში მათემატიკის სალექციო კურსი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორებს თემურ ახობაძესა და თემურ მანავაძეს ემართება. ჟურნალისტარულ ჯგუფში ისტორიის კურსს ასევე უნივერსიტეტის დოცენტი ზურაბ ჯამბურია უძღვება.

რუსთავის ქართული გიმნაზია ოუნესკოსთან ასოცირებული სკოლების წევრია. სწორედ ამ საერთაშორისო ორგანიზაციის ინიციატივითა და სახსრებით გაუმჯობესდა გიმნაზიის ორი უფროსიკლასილი ავსტრალიასა და საფრანგეთში გამართულ ბავშვთა საერთაშორისო ღონისძიებებზე. მოუქმინით მათ.

რატო ზამახიძე: „შარშან ავსტრალიაში მო-

სწავლელია საერთაშორისო შემეცნებით-სამეცნიერო კონფერენცია გაიმართა. ამ კონფერენციაზე 40 ქვეყნიდან წარგზავნილმა ბავშვებმა მიიღეს მონაწილეობა. მათ შორის ვიყავით ჩვენ – საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებიდან წარგზავნილი 15 მოსწავლე. ჩემი თემა „ტექნიკა და ახალი რუსთავი“ მშობლიური ქალაქის წარსულსა და აწმყოს ეხებოდა. მოხსენება ინგლისურ ენაზე წავიკითხე. დარბაზში 1000-მდე ჩემი თანატოლი იჯდა, მაგრამ ბუნის გაფრენის ხმას გაიგინებდით. უცხოელების მოსმენის კულტურამ და სხვისი აზრის გათვალისწინების უნარმა გამაოცა. თუცა ვვლავ მეტად ავსტრალიის დელეგატულამ ვენამ მომიხალა. ამ ქალაქის ზოგიერთ უბანში თავის გაიგინებდით, თითქმის XIX საუკუნეში მოხლდი: მღირღული, მოქუქურთმებული სახლები, ძველებური ფარნები, ხალხი ცხენებზე მდებარე ველებით დასაქირბობს ქუჩებში“...

თინიკო მჭარამბილი: „პარაზმი ბავშვთა მსოფლიო პარლამენტში მონაწილეობის მიხალდავ საქართველიდან შე და თბილისიკი ნინი შერველია ვიყავით წარგზავნილი. მსოფლიოს პარლამენტში ბავშვების შეხვედრის იდეა საფრანგეთის ბავშვთა ერთ-ენული პარლამენტის ტრადიციიდან წარმოიქმნა. საფრანგეთის მთავრობისა და ოუნესკოს ინიციატივით გასული წლის შემოფარმანზე მსოფლიო ბავშვთა პარლამენტის პირველ სხდომამ დასასრულდა პარაზმის 187 ქვეყნიდან 380 მონარდ ეწვია. ბავშვთა მსოფლიო პარლამენტის 3-დღიანი მუშაობის შედეგად მიიღეთ „ახალგაზრდობის მანიფესტო XXI საუკუნისთვის“, რომელიც „შეიქმნობისა და არაძალადობის კულტურისათვის“ პროგრამის ნაწილი გახლდა. ამ მანიფესტოში ჩვენ ვვლავ ჩვენი თანატოლის სახელით ვავილაშქრეთ ომისა და ძალადობის წინააღმდეგ. შეიქმნილსკენ მოუწოდეთ მსოფლიოს საზოგადოებას. ვვლავ ქვეყნის მთავრობისგან მოითხოვეთ გარემოს დასაცავად სერიალული ღონისძიებები გაატარონ.“

პარაზმი სამი დაუფეწარი დღე გაავატრეთ. ვერც ვი ვტყუებთ ვვლავ მეტად რა მომეხებოდა ამ უმეცნიერეთა ქალაქში. საფრანგეთის მეფეთა ვფოფილმა რეზიდენციამ – ლუერის სასახლემ თავისი უკიდვარად ბავშვთა და უმარავი მღირღენით მართლაც

თავიდან ასაცილებლად. ბავშვები კენჭს ყრან, ასე რომ მომავალი შესასწავლე უხვო ენას მოსწავლესა და მისი შრომის მიგვივრად შემთხვევა ირჩევი. მეტერკლასილები მომავალი პროექტის შესაბამისად გიმნაზიაში არსებული მათემატიკური ჯგუფებთან ერთ-ერთს ირჩევი. სასწავლებელი 4 ასეთი ჯგუფია: ქიმია-ბიოლოგიური, ჰუმანიტარული, სოციალ-ეკონომიკური და ფიზიკა-მათემატიკური.

გიმნაზიის პედაგოგები საქმეს შემოქმედებითად ეკიდებიან. სახელმწიფო სასწავლო პროგრამასთან ერთად, მასწავლებლები ინდივიდუალურ პროგრამებს ამუშავებენ. ამჟამად ერთობლივი პროგრამის შექმნაზე მუშაობენ ბიოლოგიის მასწავლებელი მარიამ სხენაშვილი და ქიმიის მასწავლებელი, სოროსის ფონდის ლაურეატები ვერვერეა ჩახეაძე და ნანა მოსიძე. მასწავლებლებისა

წარმული შთაბეჭდილება მოახდინა. თვალს გრეკურები: იმ დარბაზებში დაედიოდი. იმ მადრეგებს ვეცქერდი, რომლებიც ცნობილ ფილუმებში მინახავს...

საქართველოში დაბრუნებისთანავე მე და ნინო შეხვედია საფრანგეთის კლშია, ქალბატონმა მირეა მუხომ მივაკვირებოდა. ჩვენ დაწერილები ვესაუბრეთ ქალბატონ მუხომს ბავშვთა მსოფლიო პარამენტსა და იქ მივღეთ „სახელგზარდობის მანიფესტები“.

რუსთავეს ქართულ გიმნაზიას მჭიდრო კავშირი აქვს საფრანგეთის საკლასიონს. რუსთაველი საკლასიონის მიერ გამოართული კულტურული ღირსიანობების უცვლელი მონაწილეები არიან. გიმნაზიის ფრანგულ კლუბს „პიაფებში“ გაერთიანებული მოსწავლეები გულდასმით ეცნობიან ამ ქვეყნის კულტურასა და ისტორიას, პოეზიასა და მუსიკას. ფრანგი დრამატურგების პიესების მიხედვით

სპექტაკლებს მართავენ. თავის მხრივ საკლასიონის თანამშრომლებიც რუსთაველთა ხშირი სტუმრები არიან. ცოტა ხნის წინ საფრანგეთის საკლასიონის ინიციატივით გაიმართა ფრანგულად სიმღერების კონკურსი, რომელშიც დედაქალაქისა და საქართველოს სხვა რეგიონების საკლასიონის იტლები მონაწილეობენ. ფრანგებსგან შემდგარმა ჯორჯი პარიელი ადგილი ამ კონკურსზე რუსთაველებს მიანიჭა.

პარიონს საფრანგეთის საკლასიონის ინიციატივით გაიმართება ფრანგ დრამატურგთა პიესების მიხედვით დადგმული სპექტაკლებს ფესტივალის, რომლებიც საქართველოს ყველა კუთხიდან ჩამოსული მონარები მიიღებენ მონაწილეობას. ფრანგები მომავალი ფესტივალის მონაწილეებს თავად სთავაზობენ ღირსიანობებზე წარსადგენ პიესებს. რუსთაველებს მოლოდინს „უნებელი ემისი“ ერთი და კლუბ „პიაფების“ წევრები თავიანთი ხელმძღვანელის, ფრანგული ენის მასწავლებლის ციალა გურულის თანადგომით დღე მინდობებით მუდგნენ სპექტაკლზე მუშაობას.

ფრანგული კლუბის გარდა გიმნაზიაში პოლანდის ისტორიასა და კულტურის შემსწავლელი წრეც აქვთ, ქორეოგრაფიული სტუდია, სადაც ბავშვები ქართულ და ევროპულ ცეკვებს სწავლობენ. ქორეოგრაფიის განვითარების ქართული ცენტრის სახელია განსაზღვრული „რუსთავეის“ სოლისტი ზურაბ გვანცელაძე უძღვება.

რუსთავეს ქართულ გიმნაზიის მოსწავლე-მასწავლებლები სპორტსაც დიდ ყურადღებას უთმობენ. ყოველწლიურად იმართება

მასწავლებელთა სპორტული ოლიმპიადი. დარბაზიული და ელემენტური მანდლოსნები შევიდებიან დროს მჭიდროდ, მხარტულ გონებად გარდაიქმებიან. მასწავლებლებს მზია ასლამაზიშვილის, ლალი არბიძის, გული იავანაშვილის, მედიო ლომიძის მოწოდებასა და ხისხარტების, ალბათ, ზოგიერთი მათი მოსწავლეც ვერ გაეჯიბებიან. გიმნაზიის სპორტულ დარბაზში ქალბატონების ბაგირის გადაწევაში, მძლეობისა და მტკიცეაზღში ეჯიბებიან ერთმანეთს. საკლასიო მოსწავლეები კი ასევე მხარტულად გულშემატკივრობენ მათ.

გიმნაზიის მხიარულთა და საზრიათა კლუბში „3+1“ გაერთიანებული მასწავლებლები და მოსწავლეები ხშირად მართავენ თეატრალურ ღონისძიებებს. კლუბის წევრები თეატრით გამავალი საკვარული თემები: ჩაცმულობა, მოსწავლეთა ქცევის წესები, მასწავლებლისა და მოსწავლის ურთიერთობა გიმნაზიის საკურო დარბაზში მაყურებლის, პედაგოგებისა და ბავშვების გულიან სიტყვას იწყობენ.

ცოტა ხნის წინ რუსთავეს ქართული გიმნაზიის მოსწავლეებმა კომპილიტორ რუსულად ხუბისკვრების შემოქმედებითი საღამო გამართეს. ქალბატონი რუსულანი მეტად ნათიანობით დარბაზ ამ შემქმნელი ზეიმით. გიმნაზიელებს შესანიშნავი პოეზიის ანა კალანდაძის შემოქმედებას დიდი ღონისძიება მიუძღვნეს. საღამოზე პოეტის მზავლება ლექსებს თუ ლექსის მიხედვით დაწერილმა სიმღერამ გაიღერა, საწმუხარად, თავად ქალბატონი ანა ავაშვიტობის გამო ეფრ დაესწრო ამ მართლაც დამაზ საღამოს. რუსთავეს ქართულ გიმნაზიაში ყველაზე მნიშვნელოვანია, ტრადიციულად დღესასწაული თეთიმართლეობის დღეს. ამ დღეს თავად მოსწავლეები გვევლინებიან სასწავლებლის დირექტორის, სასწავლო ნაწილებისა და მასწავლებლების როლიში. გაცეითლები მთელს სერიალულობით ტრადიციას. მათ ჩასტარებულად მასწავლებლები რამდენიმე დღით ადრე ამზადებენ „პედაგოგებდა“ შერჩეულ მოსწავლეებს. დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელს თავად მოსწავლეები ირჩევენ ფარული კენჭისყრით. თეთიმართლეობის დღეს მასწავლებლები გიმნაზიაში სტუმრობენ როდინა. ამ დღეს გაღასწავლებლებს მხოლოდ ბავშვები იღებენ. როგორც წესი, თეთიმართლეობის დღე მხიარული ღონისძიებით სრულდება. შარშან ამ დღეს ბავშვებმა გიმნაზიის დერეფანში დიდი ქოთნით დაფხის ბუჭი დაჯდეს, რომელიც უმაღლესი ნაწილის ხელს იქცა. ბავშვებმა „ნატერის ხეზე“ ჩამოყვდეს ბარათები, რომლებშიც მათი სურვილები ეწერა. სხვათა შორის, გოგონები უნარველსობა ერთი სურვილი შექმნა — მათ მალთან უნდალი განსაზღვრა ბოლიკების მაგურად ხანდაზან მარტო ჩაეკეთა. გიმნაზიის დირექტორმა გიორგის ეს ნატერა აუსრულა და ახლა იმინა ზოგჯერ შავი, კლასიკური თარგის მარტოებში ცხადდებინა სასწავლებლებში.

ყველაზე უმცირესი გიმნაზიელებისთვის სასწავლებლის ორგანიზატორის ქალბატონი ლეილა ავციანის ინიციატივით ყოველ წლის ბოლის იმართება კონკურსი „გიმნაზიის ფრანგ“ და „გიმნაზიის რანილი“. ბავშვები ერთმანეთს ირგინებელი ჩაემუღობით, საკვარული ზღაბის გმირის განსახიერებით, ლექსებითა და სიმღერებით ეჯიბებიან ერთმანეთს. გულდაწვევითი არაერთ რეზა: მასწავლებლებისა და უფროსკლასელებისგან შემდგარი ფორი ყველა ფრანკისა და რანილ საბატო წოდებას ანიჭებს. თუმცა შარშან თუორის მინც მუხუდა საუკეთესოთაგან საუკეთესო წყვილის არჩევა. შავი გაგამულაშვილამ და სალომე კვახეძე იხე ბუნებრივად დახასხაბრეს შესქისარის შეყვარებულთა მძიმით რომი და გულეიტა, რომ ნამდვილად დამისხურეს მეჯლისის მეფე დედოფლის წოდება.

გიმნაზიას ეკონომიურ დახმარებას რუსთავეს მეტადრეგული ქარხნა უწევს. სწორედ მეტადრეგების დახმარებით გამოიწინა შარშან სასწავლებლის შენობა. პირველ სექტემბერს ფორიებში გამოიწვილი გიმნაზისტები სუფთა, ნათელ კლასებში მიუხსნიენ მტრებს. შავ შრავალ-პიჯაკში გამოწყობილი ბიჭები და მძავე ფერის ბოლიკატებსა და პიჯაკებში გამოარნსტული გოგონები თავიანთი ქათიათა პერანგებს სკოლის თეორი კლდეებს ადავნიდნენ.

არ იფიქრობ, რომ ჩვენი გიმნაზია მხოლოდ ლალი, უზრუნველი ცხოვრებით ცხოვრობს“, — გვითხრა სასწავლებლის დირექტორმა ნანა მოსიძემ. — უამრავი პრობლემა გვაწუხებს, გიმნაზიის მეტად მწირი მატერიალური ტექნიკური ბაზა აქვს. ეს დღე ბავშვებს იწყებს სასწავლო პროცესში. ცოტა ხნის წინ ყოველთვის საერთაშორისო ფონდმა ჩვენს გიმნაზიაში ერთკვირიანი კონფე-

რენცია გამართა. ღონისძიების შემდეგ ფონდმა კომპიუტერი გვაწუხა. ვერც კი წარმოიდგინებ, როგორ გობარებს ბავშვებმა! მასწავლებლებისთვის კი, მარტოსენებათ, ვწმულავე დიდი სიხარული მოსწავლეების ბრწყინებულ თვალეებში... ძალიან გვიხმა, რომ ჩვენს გოგო-ბიჭებს ხშირად ქვილით ასეთი თვალეები...“

დღეს პიჩვები პიჩვიან!

რომის ხანაში არსებობდა „უკუნურობის დღესასწაული“ – „ფესტუმ სკულტორუმ“, რომლის დროსაც თითოეულს უფლება ჰქონდა მეგობარი გაემასხარავენინა და ზოგჯერ ძალიან სასტიკადაც. ჩვენ დროში ამ ხუმრობებმა ახლობელთა ეწირო წრე გადალახა და ლამის საყოველთაო ხასიათი მიიღო. მაგალითად, 1934 წლის პირველ აპრილს ნიუ-იორკის გაზეთში „სან“ დაიბეჭდა ცნობა იმის შესახებ, რომ ასტრონომმა ჯონ პერმელმა ააგო უჩვეულო ტელესკოპი, რომლის მეშვეობითაც მან აღმო-

იკვრეს, იგი მრავალ უცხოურ ჟურნალსა თუ გაზეთში გადაბეჭდეს, როგორც მსოფლიოს მნიშვნელობის არქეოლოგიური აღმოჩენა. იუმიორის გერმონობით გამოჩნეულმა ინდუსებმა კი პირველ აპრილს პრესის მეშვეობით გაავრცელეს ცნობა, რომ იოგმა კრიშნა ჰაბადურ სინგამ მსოფლიო რევოლუციონარ დაამყარა – რვა საათი დაჰყო პიტრის კუჭში, რის შემდეგაც საღ-საღამაში მოველინა ქვეყანას. ეს ხუმრობაც უამრავმა დაამიანმა დაიჯერა.

სამშენებლო ტექნიკის სპეციალობის ერთმა გერმანულმა ჟურნალმა კი პირველ რიგში ფრანგები გააოგნა. ჟურნალში გამოქვეყნდა სტატია იმის შესახებ, რომ პარიზში დაშალეს ეიფელის კოშკი. ამასთან სტატიათ თან ახლდა ფოტოსურათები. სურათები კი ნამდვილი იყო, მაგრამ ჟურნალის ის ნომერი პირველ აპრილს გამოვიდა, თავის დროზე კოშკის აგებისას გადაღებული ფოტოები კი უკუთანხიმდევრობით იყო დაბეჭდილი.

კიდევ უფრო შემაპრწუნებელი ცნობით „გაანარეს“ თანამემამულე რადიომშენებლები ტოციოს რადიოს თანამშრომლებმა. ადრიანი დილით მათ გადმოსცეს, რომ იოკაჰამას პორტის რაიონში ოცენიდან ამოვიდა ურჩხოლი, რომელიც დედაქალაქისკენ მიემართება. რადიო ყოველ 25 წუთში წყვეტდა გადაცემებს და მსმენელებს ურჩხულის გადაადგილების, მის მიერ გამოწვეული ნგრევისა და არმიისა და პოლიციის მიერ მოედებული ზომების შესახებ აცნობებდა. ქალაქში საშინელი პანიკა ატყდა. როცა ათასობით შშინებულმა იაპონელმა სახლები დატოვა და ქუჩებში გამოვიდა, რადიოდან გაისმა: „დღეს პირველი აპრილია, მოტყუება ადვილია!“.

პირველი აპრილი ერთი ჩვეულებრივი დღეა, რომელიც თითქმის არაფრით განსხვავდება წლის დანარჩენი 364 დღისგან, მაგრამ რატომღაც სწორედ ამ დღეს ხუმრობენ და ამასხარაებენ ერთმანეთს ადამიანები მთელ მსოფლიოში. ის კი არა, ზოგმა ხალხმა პირველ აპრილს საკუთარი სახელიც გამოუძებნა. მაგალითად, ინგლისელები მას „დოფლაიბის დღეს“ უწოდებენ, ფრანგები – „აპრილის თეჟს“, არგენტინელები – „გულუბრევილობა დღეს“ და ა.შ. როგორ და როდის გაჩნდა ეს მხიარული ტრადიცია?

მის მამამთავრობას ფრანგები ჩემულობენ. XVI საუკუნის მიწურულსა და XVII საუკუნის დამდეგს მეფე შარლ IX გამოსცა ბრძანება, რომლითაც ახალი წლის დასაწყისი პირველი აპრილიდან პირველი იანვრისთვის გადაიდო. ყველა ვინც საახალწლოდ ანუ პირველი აპრილისთვის საჩუქრებს ელოდა, მოტყუებულ-გაპზილებული დარჩა. როგორც ამბობენ, გონებაშახელი ფრანგებს სწორედ მას შემდეგ გამოუცხადებიათ პირველი აპრილი ხუმრობების დღედ. მეორე ვერსიით, კი მეფე არაფერი შუაში ფოთილა. უფრადოდ, პირველ აპრილს იწყებოდა თევზაობის სეზონი, ხოლო ცვალებადი ამინდის გამო მთოველები ამ დღეს ხშირად ხელცარიელები ბრუნდებოდნენ, ამიტომაც შეარქვეს ფრანგებმა ამ დღეს „აპრილის თეჟის დღე“.

ამ ტრადიციის დამოუძნებლობის პრეტენზიას ინდუსებიც აცხადებენ. უძველესი დროიდან მოყოლებული დღემდე, მარტის ბოლოს მათ აქვთ დღესასწაული – „პოლი“, როცა ადამიანები დაუსჯელად ამასხარაებენ ერთმანეთს. ჯერ კიდევ ძველი

აზინა, რომ მთვარეზე მცენარეებიც არის და ცხოველებიც, მათ შორის უჩარმპზარი მფრინავი მაიმუნები. ათასობით ამერიკელმა დაიჯერა ეს ამბავი და კარგა ხანს ვერ შეეჩინა იმ აზრს, რომ ეს სააპრილო ხუმრობა იყო. რამდენიმე წლის შემდეგ კი ერთ-ერთმა პოლონურმა გაზეთმა გამოაქვეყნა ინფორმაცია, რომლის თანახმადაც, კრაკოვის სიანსლოვის ადმონიენი იქნა გიგანტური დრაკონის ჩონჩხი და ეს სწორედ ის დრაკონი იყო, რომელსაც გადმოცემით ქალაქის დაარსება უკავშირდება. ეს სენსაცია მარტო პოლონელებმა კი არ და-

მე და ლიკა პირველი კლასიდან ვმეგობრობთ, შეიძლება ითქვას, რომ მასზე ახლო დაქალი არა მყოლია, ვგვლვან ერთად დავდიოდით, ქალაქშიც ერთად ვსეირნობდით, საიდუმლოსაც მართო ერთმანეთს ვუზიარებდით. მაგრამ ეს რამდენიმე თვეა ლიკა ერთი ბიჭი გაიცნო და ახლა ისინი სულ ერთად დადიან, მე კი მარტო დავრჩი. ზანდაზან მეც მეპატიუებიან, ზან გაფეშო, ზან კინოში, მაგრამ მე უარს ვუძებნები ხოლმე, არ მინდა შედმეტი ვიყო. ძალიან ნაწყენი ვარ, გამოდის, რომ დაქალმა იმ ბიჭში გაეცვალა. ზანდაზან კი იმასაც ვგრძნობ, რომ თითქოს მშურს ლიკასი, მე რატომ არა მფავს-მეთქი ბიჭი. ვხვდები, რომ ეს ცუდი გრძნობაა, მაგრამ თავს ვერ ვერევი, არ ვიცი როგორ მოვიქციე.

6060, 15 წლის.

ნინო, უწინარეს ყოვლისა. ერთი რამ გაცილობიერე - შენმა დაქალმა კი არ გაცეკვალა, უბრალოდ მას ბიჭი შეუყვარდა. თუ თქვენი ასაკით ვიმსჯელებთ, ეს მისი პირველი სიყვარული უნდა იყოს. თუ დაფიქრებულხარ, შენ როგორ მოიქცევი ლიკას ადგილზე? დაქალის გულისთვის ზურგს აქცევდი ბიჭს, რომელსაც შეუყვარდი, და რომელიც შენც ვიყვარს? ცხადია, ადრე თუ გვიან შენც გიყვება სიყვარული და მაშინ ნამდვილად გაეცეკვები მეგობარს და მისხვდება, რომ მას თქვენი მეგობრობისთვის არ უღალატა. ნუ გაუბუტები ლიკას, ნურც ბოღმას ჩაიდებ გულში, გაუფრთხილდი მეგობრობას, ასე ადვილად ნუ გაიმეტებ მას.

* * *

მაზინჯი ნამდვილად არ მე-თქმის, ისევე როგორც - მხუთუნაზაი. ერთი სიტყვით, ნორმალური ვარ, მაგრამ სულ მგონია, რომ დაგრეზილი ფეხები მაქვს და ამიტომ მოკლე კაბებს არ ვიცვამ. ბევრი ამას ვერ ამჩნევს, მაგრამ ზომ შეიძლება ბიჭი მომეწონოს, იმან კი უშნო

ფეხების გამო შევაც არ შემო-მხედოს. ვითომ მეშველება რამე?
თათა, 13 წლის.

თათა, ტყუილად იწვალბე თავს, საშველი ნამდვილად არაფერი გჭირს. მიუხედავად იმისა, რომ უშნო ფეხებს საერთოდ არაფერი ეშველება. უნდა შეურიგდე ამ ნაკლს, თუ მას ნაკლი ეთქმის, - შენ თვითონ გვეწერ, სხვები ამას ვერ ამჩნევენო, - გვეპრეზება, რომ შენ ახვიალდე. იცი, რა ქვნი, თათა, ძალით ნუ დაიკომპლექსებ თავს, ჯერ-

...
**გასაც
მხიდი
ლიერს
გაანდობდი**
...
...
...
...
...

ერთი, სულ ადვილად შეგიძლია შესაფერიო სივრძის კაბა ან განიერი თარვიანი შარვალი შეარჩიო, მოირეც - თუ ძალიან ვინდა, მოკლე გაცვას, ადექი და ჩაიცვი. აბა დაფიქრდი, განა ყველა შენს თანატოლს იდეალური ფეხები აქვს, მაგრამ ზომ აცვიათ მოკლე კაბაც და შორტიც და მშვენივრად გრძნობენ თავს.

დაგვიჯერე, თუ ბიჭს მოეწონები და მას სერიოზული გრძნობა გაუჩნდება, იგი იმის ყურებას კი არ დაიწყებს, როგორი ფეხები გაქვს, შენს ხასიათს მიაქცევს ყურადღებას: მხიარული ხარ თუ პირქუში, დარწმუნებული ხარ საკუთარ თავში თუ კომპლექსები გაქვს აკვიატებული. ისე რომ, გათა-

ვისოვლიდ ზედმეტი საფიქრლო-სგან და დაარწმუნე საკუთარი თავი იმაში, რომ ჩვეულებრივი ფეხები გაქვს.

* * *

მშობლებთან სულ უსიამოვნება მაქვს, არხად არ მიშვებენ, დედა ყველვან კულში დამეყვება, კლასელები დამცინიან. სკოლიდან თუ ცოტა შემავიანდა, პანიკას იწვებენ. ვაკვეთილების მერე ერთად გამოვდივართ, ნელ-ნელა მივსეირნობთ ხოლმე, ზანდაზან საზაჭაპურეში შევდივართ და ზოგჯერ ზუსტად ორ საათზე თუ სამის ნახევარზე ვერ მივდივარ სახლში. დედანემი კი ვანგაშს ტეხს, ურუკავს კლასელებს მშობლებს, მასწავლებლებსაც კი, როცა სცავლია, სკოლასთან მხვდება ხოლმე და თვითონ მივეყვარ. პატარა აღარ ვარ და მესმის, რომ ეშინია. როცა ვეკითხები რისი გეშინია-მეთქი, მაშინვე საშინელებებს მუხუბნება, ისეთი მაგალითები მომავს, რომ მაგიფებს - ვიღაც შენგელა გოგო მოიტაცევს, ჩვენს უბანში მანიაკი დადის და გოგოებს აუპატიურებს და, რა ვიცი, კიდევ რას აღარ მუხუბნება. რა ვქნა, ყველაფერს და ყველას ზომ არ უნდა გამოვკადდე, სულ სახლში როგორ ვიჯდე გამოკტილი?

ქათი, 15 წლის

შეიძლება შენს მშობლებს მეტი სიმეტი მოსდით, მაგრამ მათაც უნდა გაუტო. შენ თავს უპევი დედა გრძნობ, ისინი კი ამას ვერ ამჩნევენ. შეეცადე დაარწმუნე დედა, რომ მუდმივი შიშის საფუძველი არა აქვს, რომ შენ მარტო კი არა, ამხანაგებთან ერთად ხარ ქუჩაშიც, საზაჭაპურშიც და ა.შ. ეჭვი არ არის, რომ დედა ყველა შენს მეგობარ-ამხანაგს იცნობს და ენლობა მათ. ტირილითა და გაღიზიანებით ვერაფერს გახვდები, მოთმინებით „იმუშავე“ მშობლებთან, პირველ რიგში - დედასთან.

დი სნაიღერი:

შენს სხეულში მიმდინარე ფიზიოლოგიური ცვლილებები გაიძლეუბენ საპირისპირო სქესით დანტერესდე. შენ ხელაღ, თუ რა გემართება, და გაინტერესებს, ნეტავ, სხვებს რაღა ემართებათ? რეიდან თორმეტ წლამდე ასაკში ბავშვები თავის მსგავსებთან თამაშს ამჯობინებენ და ხშირად გაურბიან კონტაქტებს საპირისპირო სქესთან. მაგრამ ცამეტ-თოთხმეტისა რომ ხდება, ყველაფერი იცვლება.

რამდენადაც მასსოვს, ჩემთვის მკვეთრი შემობრუნება მეექვსე კლასში დაიწყო.

ეს მოუწინდელ ცაზე მუხის გაფარდნას გავდა. ბორკელები დაიძმებრა, გავონებისა და ბიჭების გამოფიცი კედლები დაინგრა და ჩვენ ერთმანეთი დავიჩახეთ. მასსოვს, როგორ გბრუნდებოდით სკოლიდან, ბიჭები აუცილებლად შინ მივდიოდით და ხმაძაძლა ვმსჯელობდით საოცრად სერიოზულ თემაზე (სპორტსა და მანქანებზე), გოგოები კი უკან მოსეირნობდნენ, ჩურჩულდებდნენ და ჩუმ-ჩუმად იცინოდნენ, ქიტილივ ბდნენ...

მოულოდნელად მათ ჩვენი სიარულისადმი ცხოველი ინტერესი გაუჩნდათ. მე ძალიან განიცდიდი, ვეღვაფი - ნეტავ, მე როგორი სიარული მაქვს, სექსუალური თუ არამეთქი (ვინ იცოდა, რას ნიშნავდა ეს?), და სულ სხვადასხვანაირად დავდიოდი, ხან - ისე, ხან - ასე, რომ იცოდეთ, ერთ-ერთმა ვარინტმა მართლაც მაღიწია მიზნად... გოგოებმა იმეჯელეს და მაცნობეს: „დი, შენ მაგარი სიარული გაქვს“. ბედნიერებისაგან ფეხქვეშ მიწას ვეღარ ვგრძობდი - და მაღლა დაღმერთს, თორემ ქუსლები გადაღვლილი მიქნებდა.

შვიდი წლისას უკვე მყავდა შეყვარებული, მეექვსე კლასამდე კი

გავრცელება. დასაწყისი იხ. „ნაკადლო“ №3, 99რ, №1, №2 2000რ.

პრაქტიკული ფსიქოლოგია მოზარდებისთვის, ანუ როგორ მოვახერხოთ საკუთარი ადგილი ცხოვრებაში

ერთ-ორჯერ კონცაე კი მოვახერხე.

მაგრამ მერე ძალზე საზნადარ (გარეგნობის თვალსაზრისით) შავებულ

სიკვანძოვანი და მოხარული

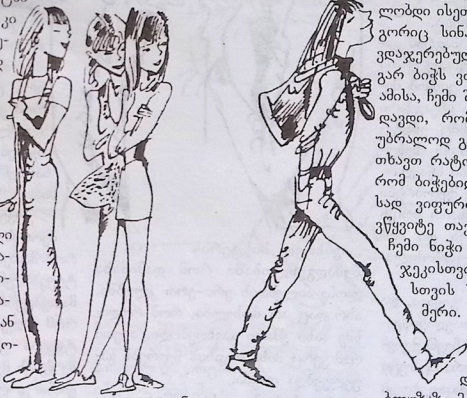
პერიოდში შევაბიჯე, რომელსაც ისტორიაში შუა საუკუნეებს უწოდებენ: ეს რაღაც გამყინვარების პერიოდს პავეს, მაგრამ სასაცილო სულაც არ არის.

მიძიე დრო იყო. გოგოების მეშ-

უყვარდა ჯეკი და ვერა და ვერ გავრვეულიყავით - ჩვენ სამიდან ყველაზე მეტად რომელი მოეწონდით? ბილოს ასეთი გადაწყვეტილება მივიღეთ: თითოეული ჩვენგანი რეგრიგობით უნიშნავს ჯეკის პაემანს, ის კი თვითონ აირჩევს რომელი ჩვენგანი მოსწონს სხვებზე მეტად. ო, რა თავაზიანად გვეჭირა თავი!

ჩემი რიგი შემოდგომის ნათელ, თუცა კი ქარიან დღეს დაემთხვა. მე და ჯეკი ქუჩაში ვსეირნობდით, უბრალოდ ვლაქლაქებდით, მე კი ნამდვილი ყვეჩივით ვიქცეოდი, ცდილობდი ისეთი არ ვყოფილიყავი, როგორც სინამდვილეში ვიყავი: თავლაჯერებულ და გონებაშავილ მაგარ ბიჭს ვთამაშობდი. მიუხედავად ამისა, ჩემი შანსები იზრდებოდა: ეხდავდი, რომ ჩემი შემყურე, ჯეკი უბრალოდ გაოცებული იყო. ნუ მკითხაუთ რატომ, მაგრამ ითვლებოდა, რომ ბიჭებიდან მე ყველაზე უკეთესად ვიფურთხებოდი. ჰოდა, გადავწყვიტე თავი მომეწონებინა და ეს ჩემი ნიჭი თუ უხარი მეჩვენებინა ჯეკისთვის და საგანგებოდ მისთვის შემეძრულებინა ეს ნომერი.

გალავაფურთხე ქარის საწინააღმდეგოდ და ფურთხად მუსტყად ბლუზაზე მოხედა ჯეკის. ვავოგნდი. გულგახეთქილმა ფურთხის მოწმენდა ცვდად, მაგრამ არაფერი გამომივიდა, მთელი ქუჩის დასანახად ჯეკის მარჯვენა მკერდზე უშნოდ წავეპოტინე და ფურთხი მარცხენაზე გავაგოსიე. ჯეკი შეცბუნდა, ეს რომ დაეინახე, ადგილიდან მოეწყდი. თითქოს ქარმა წამიღო (შევახსენებთ, რომ ქარიანი დღე იყო). ყველაფერი ამით დამთავრდა.

ნოდა და არავისაც არ ვხვდებოდი. ხოლო თუ ვხვდებოდი, ნაღდი იდიოტივით ვიქცეოდი. იმიტომ, რომ წამითაც არ მაეიწყდებოდა, რომ ნაღდი იდიოტივით არ უნდა მოეცეულეყავი. ერთ მაგალითს გაიამობთ (ილუსტრაციისათვის).

მე თოთხმეტი წლის ვიყავი, მას კი ჯეკი ერეკა და ურთივო გოგო სულაც არ იყო. ორ ჩემს მკეპაცასც

ნორჩი სიყვარული

შესაძლოა, შენი სიყვარული თხუთმეტი ან თერამეტი წლის ასაკში განსხვავდება მთლიანად სიყვარულიდან, მოგვიანებით რომ გეწვება, მაგრამ, ძმებო, ეს სიყვარულიც ნაძვლიანია, მიუხედავად იმისა, ქორწინებით მთავრდება იგი თუ იმსხვრევა და რამდენიმე კვირაში კვდება. ეს შენი გრძობა ძალიან ძლიერია, იმიტომ, რომ სიცოცხლეში პირველად ხარ შეყვარებული. ახლა რამდენი როკ-სიმღერა დალერილი ამ პირველ სიყვარულზე, როცა ხელები გაგანკალებს, გული კი ძალუძალ გიცემს.

შენი პირველი სიყვარული ჯერ ისე მიაშიტია, მაგრამ შენს გულში მისთვის სიცოცხლის ბოლომდე იქნება შემონახული განსაკუთრებული ადგილი.

მე, რა თქმა უნდა, კარგად მახსოვს ჩემი პირველი „ნამდვილი გოგო“. ის სხვა სკოლიდან გადმოვიდა ჩვენთან, და პირველად სიმღერის გუნდში დავიჩინე. „ეს გოგო ვინა არის? – იდაყვი გაუკარი ძმაცაეს. – უნდა მივხედოთ“. გადაწყვეტა ადვილია. გაკეთება ძალიან მარტივი. იმ გოგოს მაჩინა, რომ კარგი ბიჭი ვიყავი, მაგრამ გარეგნულად, დელიკატურად რომ ვთქვათ, უშო გახლდით. ვითომ შეიძლება, რომ ვინმეს სხვაგვარი აზრი ჰქონოდა! ამას ისიც ემატებოდა, რომ იგი ერთ ბიჭს ხედებოდა, რომელიც კოლეჯში სწავლობდა. თავიდან უბრალოდ მეგობრები ვიყავით, მაგრამ მე ათანასიარ ხრისკის მივმართავდი, და ბოლოს და ბოლოს მან სტუდენტები ვო უფროსკლასელი დით შევკალა.

მე ადფორმოვანებული ვიყავი, და როგორც შეჩვენებოდა, თავდავიწყებით მიყვარდა ის გოგო. ჩვენ ქუჩებში დაესვირბოდით, პატარა მოხუცებში ქალბები გვიღობოდნენ, მამაკაცები კი ქუდს გვიხდიდნენ, ჩიტები ჭკვიტებოდნენ – ერთი სიტყვით, იყო მთელი ის რომანტიკული სამზარეულო, რომლის ნახვაც ოცდაათი წლისწინანდელ ფილმებში შეიძლება. უკან რომ ვიხედებდი, ხვდებდი, რომ ჩემი ურთიერთობები წინადა ფიგურები იყო. ჩვენ რომანტიკის ვეუბნებოდით: „მე შენ მიყვარხარ“, არადა წარბოვდებოდა კი არ გვეკონდა, რა არის სიყვარული.

მიუხედავად ამისა, ჩვენ ეს ნამდვილი გრძობა გვევონა. ის კი არა, მე მამასაც კი გამოეუცხადე, ოდესმე დაეჭორწინებდით-მეთქი, მამა ჩემს განცხადებას იუმორის გრძობით შეხვდა. ჩვენ სკოლის დაძინებებისთანავე დავეცილდით ერთმანეთს, და მამაჩემს არასდროს შეუსხენებია ჩემთვის ეს აბზავი.

ჩემს მომავალ ცოლს სიუხეტს რომ შეხვდი, მიხვდი, თუ რა განსხვავებაა ფიზიურ ლტოლვასა და დრმა, სულიერ სიყვარულს შორის.

მაგრამ ყოველივე ეს ერთბაშად სულაც არ მომხდარა. თუ მე ერთი ნახვით შემიყვარდა სიუხეტი, მან ერთი ნახვით შემიძულა. პირველად

„თვისთვად სისტერის“ შემადგენლობაში რომ დამინახა ლონგ-აილენდის ერთ-ერთ კლუბში, აზრდაც არ მოსვლია, რომ როდისმე მისი ქმარი გაეხვდებოდა. ასეთი რამ ვერც მისი ოჯახის წევრები გაუუღვებდა თავში.

იმ დროს ძალიან მომწონდა საკუთარი თავი, „ნაღდ მამაკაცს“, თავით ფეხებამდე როკ-ვარსკვლავს, ერთი სიტყვით, რევექს ვთავამობდი.

ქალების უმრავლესობაზე ეს შთაბეჭდილება ახდენდა, ოღონდ არა სიუხეტზე – ამიტომაც უფრო და უფრო მეტად მომწონდა. მას კი სულ არ მოეწონდი. თუმცა მაინც მხედვე

ბოლა, იმიტომ, რომ უარს ვერ შეუძლებოდა, – მეტისმეტად კარგად იყო აღზრდილი. მე კი შეჩვენებოდა, რომ ჩემი „მამაკაცურობის“ წინაშე ვერაფერს აწყობდა.

ჰოდა, ვიდრე ნამდვილი სიყვარულზე დავიწყებდეთ ტვინის ხვედრას, ახლავე და საესებით გარკვევით გეტყვით, მეგობრებო: მე სრული კრეტინი ვიყავი. წურტილი.

ვიღრე სიყვარული მოვიღოდას

იმასზე, თუ რა არის სიყვარული ჩვენ დღეებში, ცაიამხვანებით მზარდი გაგრების რაოდენობა მეტყველებს. შეიძლება, ადამიანებმა უბრალოდ არ იცინან, როგორ უნდა შეეწყვიტონ ერთმანეთს, შეიძლება იმაზე არ დაეჭორწინდნენ, ვიხვაც საჭირო იყო. ვინ იცის...

მე ვფიქრობ, ყველა ამ უიღბლობის ერთ-ერთი მიზეზი ის არის, რომ ბევრმა კაცმა და ქალმა უბრალოდ სიყვარული ვერც კი არ იცის, როგორ უნდა შეყვარდეთ ერთმანეთი.

კი, ბატონო, პაემანებზე დარბიან, ზოგი მათგანი შეყვარებულიც კი არის ხოლმე, მაგრამ ცოტა მათგანი თუ ხვდება, რომ ყველაფერთან ერთად, მათ შემუშლით ნამდვილი მეგობრები იყვენენ, არადა, ეს ყოველივე დანარჩენზე ბევრად მნიშვნელოვანია.

ყოველი ქალბი ვჭკვით კვიდება მეორეს. ქალებს ხშირად ჰკონიათ, რომ მამაკაცებს მათი ლოცინში შეტყუება უნდათ (და მათ ეს უნდათ), მამაკაცები კი ხშირად ფიქრობენ, რომ ქალებს მათი ქორწინებაში შეტყუება უნდათ (ესეც მართალია). მე მყავს მეგობრები, რომლებიც თავიანთ ცოლებში ხედავენ საყვარლებს, მათი შვილების დედებსა და დიასახლისებს, ოღონდ არამც და არამც თანასწორ პარტნიორებს. მე ისეთ ქალებსაც ვიცნობ, რომლებიც საკუთარ ქმრებში აფასებენ ფულის შონის უნარს, კარგ მამობას, მაგრამ სულ არ აფასებენ მათში მეგობრებს. სიუხეტი ჩემი ყველაზე საუკეთესო მეგობარია ამ ქვეყანა. მე მასთან

ველეზე უკეთესად ვგრძნობ თავს. როცა გასტროლებზე მივემგზავრები, ერთი სული მაქვს ზოლზე, როდის დავბრუნდები შინ, სიუნეტთან და ჯესისთან. მათ გარეშე ჩემი ცხოვრება სრული არ არის.

და თუმცა მე ვთქვი, რომ ერთი ნახვით შევიყვარე, ეს სწორი არ არის - სიყვარული ისე, უცბად არ ჩნდება ჩვენში: იგი იზრდება ჩვენში და ვიდრე შეყვარებული ვახლებით, მეგობრები უნდა ვახლები.

ურთიერთობათა ველებზე მნიშვნელოვანი მამრავი ის არის, როცა თქვენ ერთმანეთთან ყოფნა მოგწონთ. სხვათაშორის, იმისათვის, რათა საპირისპირო სქესის ადამიანთან იმეგობრო, სულაც არ არის საჭირო მასთან „რომანის განალება“.

მოწიფული სიყვარული შეიძლება ნებისმიერ ასაკში ეწვიოს ადამიანს, და ამ მოწიფულ სიყვარულში შენ ახალი როლებიც გიჩნდება. როცა თქვენ ჯერ კიდევ უბრალოდ ხედებით ერთმანეთს, შენ შეგიძლია საუკეთესო მხრიდან წარუდგე გოგონას. როცა ურთიერთობა უფრო მჭიდრო ხდება და თქვენ ლამის ყოველდღე ერთად ხართ, ანაზღად ხდება ისე, რომ შენ მთლად კარგად არ გამოიყურები. ის ხედავს, რომ შენ ზოგჯერ ცუდ ხასიათზე ხარ ხოლმე, რომ თურმე რაღაც-რაღაც ცუდი ჩვევებიც გქონია. შენ კი არ მოგწონს, რომ ხანდახან მას ძველი კაბა აცვიო, რომელიც აშკარად არ გავს დანარჩენ მის „ძონიებს“. ზოგჯერ მისი აბურბურული თმაც გაღიზიანებს. ბოლოს და ბოლოს თქვენ ერთმანეთის ნამდვილ, ბუნებრივ და უწყლო სახეს ხედავთ. მოწიფულ სიყვარულში ამას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, იმიტომ, რომ შენ იმისთვის კი არ უყვარხარ შენს მეგობარს, თუ როგორ გამოიყურები, არამედ იმისთვის, თუ როგორი ადამიანი ხარ ვეცლა შენი სუსტი თუ ძლიერი მხარით.

ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ შენ და შენი ჩვევები ისე უნდა მიიღონ, როგორც რაღაც თავისთავადი - ასეთი შეცდომა შეიძლება სულ ადვილად მოგივიდეს, განსაკუთრებით თუ საყვარელი ადამიანის საზოგადოებაში თავს საკსებებით კომფორტულად გრძნობ. სხვათა შორის, ასეთი რამ

მეც ღაქმართა. როცა მეგობრებთან ერთად მივდიოდხ სადმე, ცვილილი რაც შეიძლება უკეთესი შესახედი ვყოფილიყავი. შინ კი იმდენად მყოფროდ ვგრძნობდი თავს, რომ წვერსაც კი არ ვიპარსავდი და მიუღიღლები დივანზე ვიყავი წამოწოლილი. მარტო ის მალეულებდა, რომ გარეთ ვყოფილიყავი ისეთი, როგორც საჭირო იყო, იმაზე კი სულ არ ვფიქრობდი, რისი ყურება უწევდა სიუნეტს. ეს ადრე, ახლა კი ვეცლა-

მოთხოვნილების ცოდნა-გათვალისწინება. მაგრამ რაც ვეცლაზე მთავარია, ადამიანი ისეთი უნდა გიყვარდეთ, როგორც არის, და არა ისეთი, როგორც შენ გინდა რომ იყოს.

სიყვარული ენერგიით გვაკვსება და, როცა გვიყვარს, ჩვენ თავს უკეთ ვგრძნობთ. ვეფიქრობ, მწერალმა-ფანტასტიკოსმა რობერტ ჰაინლიანმა ძალიან კარგი განსაზღვრება მისცა სიყვარულს: „სიყვარული ის მდგო-

ნაირად ვცდილობ, ისიც მუდამ კარგად ჩაეცმულ-დახურულსა და გაპარსულ-დავარცხნილს მხედავდეს, იმიტომ რომ მე ის მიყვარს და მიმანია, რომ დანარჩენებზე მეტად იმსახურებს ჩემს ძალისმეებას.

ვეცლაზე მტკიცე და ნახ ურთიერთობასაც კი სჭირდება ზოგჯერ წახმარება. იქნება აღმფრენიც, დაეცემა, კინეკლაობაც და გაბუტვაც. სიყვარული შრომას მოითხოვს, მაგრამ, როგორც ნებისმიერ კარგ შრომას მასაც მოაქვს სიხარული. აუცილებელია ურთიერთობა, ერთმანეთის

მარეობა, რომლის დროსაც ბედნიერი ვერ იქნები, თუ შენი საყვარელი ადამიანი არ არის ბედნიერი“.

უმწიფარი სიყვარული ეგოსისტურია, იმიტომ, რომ შენ უწინარეს ყოვლისა, საკუთარ თავზე ზრუნავ, მხოლოდ საკუთარი ნებისა თუ მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას ვეფიქრობ. ასეთი სიყვარული ანგრევს, იმიტომ რომ მიუძღვება კინეკლაობას, ეჭვიანობას და დაურწმუნებლობას იწვევს.

(გაგრძელება მომდევნო ნომერში)

თხილი გუდე „ბელურებისთვის“

როგორც კი თბილისში, გრიშაშვილის ქუჩაზე მდებარე ამ თეთრი სახლის ზღურბლს გადაბიჯებთ, სადაც მესამე წელია მოხარდთა ცენტრმა და ღამის თავშესაფარმა „ბელურებმა“ დაიღო ბინა, მამნივე მიხვდებით, რა მოსწონთ, რაზე ოცნებობენ, საით ისწრაფიან ბავშვები, ვისთვისაც აქაურობა მშობლიური გახდა. უღრუბლო ცისფერი ცა, მზინი კამკამა დღე, ყვავილების ფერადი ზედა, სასაცილო და ყველასთვის საყვარელი მკვირსუნი, მაგრამ ყველაზე ბევრი მაინც სახლი – პატარა-პატარა, ფერადი, მყუდრო, მწკრივში ჩაუღული სახლები.

– თავიდან ჩვენი ბავშვები მხოლოდ შავ-თეთრ, პირქუში არის და ასევე ფერის სურათებს ხატავდნენ. უმრავლესობამ ჩვეულებრივი ხაზის ვასეც კი არ იცოდა, ფერებსაც ვერ ანახებდა, ფანქრის ხელში დაჭერაც არ იცოდა – ამბობს „ბელურების“ დირექტორი თინა

გმირი. მერე კი ივრანო, რომ გუბმუნდნენ და ჩუბად გამოგეტყვა: „შუკვარებულთან“. ნაზი და პაეროვანი სატრფო კი მისრძალებით თვალახსრული იდგა და ელოდა. თოცოც და სოფიოც ყვავილებს ხატავდნენ. ოღონდ სოფიოს ნაზი და მშვიდი ფერების ყვავილები რეალურობიდან იყო აღებული, თოცოს თითოეული ყვავილი კი თითქოს კიდევ უფრო კამკამა ყვავილების შარავანდით იყო გარემოცული. წელიწადის დროთაგან თოცოს ყველაზე მეტად გაზაფხული უყვარს: „სიღამაზე იღებებს – ყვავილები ყვავის, ყველაფერი მწვანით იმოსება. მე კი ხატვა მიყვარს, იმიტომ რომ ეს სიღამაზეა“.

ყვავილების ხატვა ალექსისაც უყვარს, კიდევ სახლების ხატვა უყვარს, იმიტომ, რომ მისი ყველაზე სასუკერაო ნატურა სახლის გარემო ტრიალებს, სახლში, ერთ ჰერქვეშა ყველა – მისი მშობლები, ძმები, და ძალი. ალექსიმ ძალდასაც კა-

ფტისაც. მერე უფრო პატარა ბინაში გადავედი, მაგრამ ფული მაინც არ გვეყოფინდა. ჩვენ ექვსნი ვართ – ორი და და ორი ძმა, მშობლები. მშობლები ცოტა ფულს იღებენ. მე და ერთი ჩემი და, რუსიო აქა ვართ. ძმა და მერე და მშობლებთან არიან. მაგრამ მე ვაგვიც, რომ დღე ბაბუამ უნდა მოგვეკითხოს და წაგვიყვანოს. უბრალოდ, ბორჯომში თოვლია და ჯერ ვერ ჩამოდის. ჯერჯერობით კი მე ვსვამლობ, ვიბეჯივებ. ჭკვიანი გავხვდები. დედას მივეზმარები. არც ერთი ქვეყანა არ მჭირდება. მარტო დედა“...

მხატვარ ქეთი იაშვილს არ უჭირს ბავშვებთან საერთო ენის გამოჩნება, იმიტომ, რომ იგი იმთავითვე დედის, ნანა იაშვილის გვერდითაა, რომელიც ორგანიზაცია „ბავშვი და გარემოს“ პრეზიდენტი გახლავთ. გვერდითაა იმ მომენტთან, როცა ორგანიზაციის წევრებს საკუთარი ჭერი არ გააჩნდათ, მაგრამ მაინც ახერხებდნენ და ყურადღებას, ზრუნვას და სითბოს არ აკლებდნენ ქუჩაში აღმოჩენილ ბავშვებს. ღია ცის ქვეშ ასწავლიდნენ წერა-კითხვას, ურიგებდნენ საქმეებს, ტანსაცმელს, უმართავდნენ საქველმოქმედო კონცერტებსა და გამოფენებს. ყოველთვის ამას კი საქართველოში მომუშავე სხვადასხვა ქვეყნის არასამთავრობო ორგანიზაციების, კერძო პირების დახმარებითა და მხარდაჭერით აკეთებდნენ.

– საქმე ბავშვების განსაკუთრებული ნიჭი კი არ არის, უბრალოდ, უნდა შევხლოთ და გალაგოთ მათ სამყაროს მშვენიერება, – ამბობს ქეთი იაშვილი. – ჯერჯერობით მათში ფანტაზიის განვითარება ვერ შევძელი. თუმცა გვეყავა ერთი ნიჭიერი ბიჭი, ვალერი, მაგრამ აქედან წავიდა. კიდევ მედიოვ გვეყავა, მას 16 წელი შეუსრულდა და მანაც დატოვა ჩვენი სახლი, მაგრამ თავისი ნახატები ხშირად მოაქვს ხოლმე. ამ გოგონას კი ნაწილიდან აქვს სამყაროს თავისუფალი ხედავა. მაგრამ ყველა ბავშვთან მუშაობა ერთნაირად მსაძო-

კვალიშვილი. – თუმცა რა გასაკვირია, ჩვენი აღსაზრდელები ხომ ოჯახურ მზრუნველობას მოვლენილი, ყოფილი ქუჩის ბავშვები არიან და აბა, მათთვის ვინ მოიცლიდა.

ძნელი წარმოსადგენი არ უნდა იყოს, რამდენი მოთმინება, ტაქტი, სულია და გულის სითბო დასჭირდა მხატვარ ქეთი იაშვილს, რათა ერთ მშვენიერ დღეს ამ ბავშვების ნახატებზე ფერები ამტკვევლებულიყო და აფერადებულიყო.

ენახით, ამჯერად რაღას ხატავენ ბავშვები? თურთმეტი წლის მაღონამ და-იმორცხვა, მორიდა გაუმუდარებელი, საით მიიქაროდა სახეგარეწინაშეული, ყვავილების თავიუფალი ხელში მისი ნახატის

რვა ხანა სახელი შეურჩია – მივი. ნორაკი მხოლოდ იმიტომ ხატავს სახლებს, რომ ადვილია. ოლიგოს ბუნების ხატვა უყვარს: ხეების, მთებისა და ყვავილების სიახლოვეს „ადვილად და თავისუფლად სუნთქავს“. ბავშვებიდან ყველაზე უმცროსს, ხუთი წლის როლანდს წითელაფრებიანი ცისფერი ნავი დაუნატავს. კეთიხე, სად გასცურავდი ამ გემით-მეთქი? როლანდმა ნადელიანამ მიპასუხა: „დედასთან“. მერე მომიახლოვდა, თვალებში მომამერდა და მიხიხია: „არა, თქვენ არ იცით, მე კარგი დედა მყავს. უბრალოდ მაღონა გავგუფირდა. ბინაში ცხსუბრობდით, მეცხრე საათოულზე, ყველაფერში ფული უნდა ენახალო, დი-

ენებს და მებალახობს. ისინი მიყვებიან საკუთარ თავზე, გრძობებზე, განცდებზე და მეც სურვილი მინდობდა რაღაც ახალი შექმნა ჩემს შემოქმედებაში.

„ბელურებიან“ ერთად სიამოვნებით ხატავს ხოლმე ცხრა წლის დანიც, სამსახიობო და სასცენო ოსტატობის ჰედაგოგისა და მსახიობის ირმა ჯიქიას შვილი. როგორც თვითონ ამბობს, დანის სიამოვნებს მათთან ყოფნა, აქ მას ყველაფერი აინტერესებს, ყველაფერი მოსწონს, თავს თავისუფლად გრძობს.

თავად ირმა ჯიქია ბავშვებს ლექსების კითხვას ასწავლის, უეთიარებს რიტმის გრძობას, პლასტიკას, ემზარება მათ სილამაზისა და სიტყვის ძალის წყლამაში.

შეიძლება არ დაიჯერო, მაგრამ ბევრ აქ შეფარებულ ბავშვს ძალზე მწირო სიტყვათა მარაგი ჰქონდა, ლექსები კი თითქმის არ იცოდა. ახლა კი გრძობით და მხატვრულად ასრულებენ ეტიუდებს, მაგალითად, მაღრიანა მელაქუდას ანახებრებს, თიურ - ბებერსა და კოჭლს, რუსიკის კნუტი მიქნილი და სასაცილოა, უნდა ნახოთ, როგორ ეთამაშება სოფოს მიერ განსახიერებული კნუტი საკუთარ კულს. ხუთი წლის ცისმარამ კი ჯერჯერობით პატრო ძაღლივით ყვავა ისწავლა. ამჟამად ბავშვები სპექტაკლს ამზადებენ, რომელიც განხატულს ემზადება.

ნატო ჯიქარიძე გოგონებს ხელსაქმეს ასწავლის და ისინიც სიამოვნებით ქსოვენ, ქარგავენ. მშვენიერი ნახევლივი გამოყოფით, თვითონაც ძაღლიან მოსწონთ.

ცენტრში ხეზე მუშაობასაც ასწავლიან. მასწავლებელი, დათო თველიანი რამე სამ კატეგორიად ყოფს თავის აღსაზრდელებს: პირველ კატეგორიას ისინი განეკუთვნებიან, ვისაც ყველაზე უბრალო რამეც, ჩაქუჩის დაჭერაც კი უნდა ასწავლო, მეორეში ისეთები არიან, რომ უკვე იციან გაზის მემუციობით ლურსმნის ფიცრიდან ამობრობა, მესამე კატეგორიას ბავშვები კი უკვე ოსტატები არიან. მაგრამ როცა მათ საერთო სახლში რამის გაკეთება საჭირო, ყველა ერთად ირჯება, ვიღაცა შეიძლება უბრალოდ ლურსმნისა თუ მარალს აწვადოს სხვას, მაგრამ შრომაში მინც მონაწილეობს. დათო თველიანი ბევრი რამ ასწავლა პატარა ღურგლებს, მაგალითად, ეს ტანსაცმლის კარად ბავშვების ნახელოვანია, მათივე ნარატარია სამზარეულოს კედლის კარად მთელი სართულის დიდ ოთახში, ბორბლიანი პატარა მაგდა, სოფლის სახლის მაკეტი... საღერგლო საქმეში სხვებზე მეტად მირზა, ვალერი, გიორგი,

გენო და გიჟა მიყვებიან. აქუერი ბავშვი ფეხბურთშიც ყოჩალოდენ, თითქმის ყოველთვის უგებენ უბნულ თანატოლებს. დათო მასწავლებელი გაკვეთილების მომზადებაშიც ემზარება ბავშვებს, ექსკურსიებზეც დაყვება მათ, ხანდახან ბურთსაც ეთამაშება ერთად. თვითონ იგი

ძალი ბავშვები, რომელთაგან ბევრია სწორედ აქ ისწავლა ანა-ბანა, ამჟამად თბილისის ორ სკოლაში - № 44-ში და თბილისში, აგრეთვე ტყავ-საგალა-სტრეო სკოლის მასწავლებლებს მსწავლეობენ. - ჩვენ მაღლობდა ვერა, მისი სკოლების დირექტორების დღიო ზაქარევილის, გულგო ჩხეიძის, როსტომ ჩლაიძის, რომლებმაც სიამოვნებით გაგვიმართეს ხელი, - ამბობს თინა ცაკალაშვილი.

... აქურ ბავშვებს, როგორც არაერი მათ თანატოლს, საბინებულ ოთახებში უკიდიათ სავარდული მსახიობების და მოძვერლების პორტრეტები, საკუთარი ნახატები, აპლიკაციები, და რაღა თქმა უნდა, კუთხეში, თვალში რომ არავის ეცეს, ასე გავრცელებული „ჩაკლეკები“ მყურული.

ბევრი რამ ისწავლეს პატარებმა აქ, ვინ იცის კიდევ რამდენი სანტურის რამ ელით წინ. იქნებ შეიძინო და მომზადებულმა შებავიონ ხედა თუ ზეგ დიდ ცხოვრებაში, ადარ წამობრობონ, მყარად დადგენ ფეხზე. დამბობს ქნას!

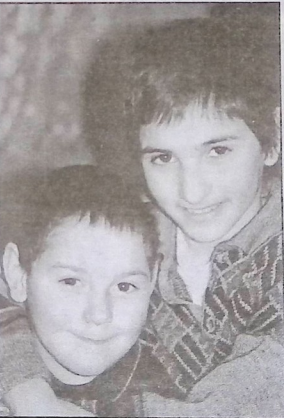
... მანც რატომ ხატავენ ისინი ასე ხშირად სახლს? იმ თანატოლებისგან განსხვავებით, რომლებიც სახლში იზრდებიან, რატომ ხშირად თვალეებს და რატომ ღუმან ჯიქრად, როცა ეკითხებიან, რაზე ოცნებიან?

ყველაფერი ასე იოლად არ არის. იმ დღეს პატარა გიორგი დედას ელოდებოდა. დიდიან პირი არ დაუკარებია საშკლისთვის. რამდენი ეხვეწა ოლია მიქიაშვილი, რომლის წყალობითაც „ბელურებში“ ყოველთვის წესრიგი და სისუფთავე სუფევს, რაღა არ სცადა, მაგრამ ვერაფერი გააწყო - ბიჭი ჯიქრად აგრძელებდა შიმშილობას. ასე მშვიდი იდგა გიორგი კარებთან საღამომდე დედის მილოდინში, რომელიც მისთვის ყველაზე ლამაზი, ყველაზე კეთილი, ყველაზე ჭკვიანია, ისევე როგორც ნებისმიერი ბავშვისთვის მისი დედა. როგორ გვიჩნდა, რომ ყველა ბავშვს აუცილებლად ჰყავდეს გვერდით დედა. როგორ გვიჩნდა, რომ პატარა როლანდიმაც მშვიდობიანად მაღლიწის თავისი წითლაფრებიანი ცისფერი ნავით თავის დედამდე. ალბათ ასეც იქნება...

ჯერჯერობით კი დიდ მაღლობდა უნდა ვუთხროთ ყველა იმ ადამიანს, ვინც სულთა და გულთა ცდლობებს გათბობს ან ბუღეში შემოფარებული ბელურები - ბავშვები, რომლებსაც სხვადასხვა მშენებით დაკლებული მშობლების ალერსი და ზრუნვა.

პროფესიით ინჟინერია, მაგრამ ძალიან უყვარს ხეზე მუშაობა, თავის სახლშიც თითქმის სულ საკუთარი ნახელოვი ავეჯი უდგას. მას შეიძლება თამუნას და ანას, რომლებიც „ბელურების“ ხშირი სტუმრები არიან, ძალიან მოსწონთ, რომ ბავშვები მათ მამას „მასწავლებელს“ ემზადებინ. ყველაფერთან ერთად დათო მამა

სწავლებელი თავის აღსაზრდელებს ყოველგვარი ფიცის გარეშე სიმართლის თქმას ასწავლის. „სიმართლის რაღა ფიცი უნდა?“ - უბნება ხოლმე ის გოგონები, რომლებიც ლამის ყოველად წინადღობის მერე ან დედას იფიცებენ, ან - მამას.

„ბელურების“ ბუღეში თავმჯდომარე-

ამ ნახატების ავტორები
„ბელურები“ – ინგა, რომა,
ვალერი და ლიკა არიან.

???

აფრიკის ერთ-ერთ სხ-
ხელმწიფოს, ნიგერს 1
267 000 კილომეტრი უკა-
ვიბ, მავრამ ამ ტერი-
ტორიის ორი მესამედი
უდაბნო და ნახევარუდა-
ბნო. ამიტომაც ეს ერთ-
ერთი ყველაზე ნაკლებ-

დასახლებული ადგილია
მსოფლიოში - უზარმა-
ზარ სივრცეზე სულ რა-
ღაც ორ მილიონამდე
ადამიანი ცხოვროვს.

საჰარის უდაბნოს სი-
ახლოვე გვერ სიძნელეს
შემის ნიგერელებს. არც

გუშქი, არც ბალახი.
ალაბ-ალაბ მიწა მთლი-
ანად მარილის შემქმთ
არის დაფარული. უდა-
ბნოდან დაძრული მგრა-
ლი ქარები უკანასკნელ
წვითებსაც ართმევს ნი-
აბაბს, მარილის ხსნარის
აორთქლების შედეგად
კი ორმოებში მარილი
რჩება. მოგახსენებთ, მა-
რილი ქალაქი საჭიროა
და ადგილობრივი მცხო-
ვრებლები სწორედ ამ
ორმოებში მოიპოვებენ
მას.

ს.1. 273

მართლმადიდებლური ღვთისმსახურება და ტაძარი

ჩველივანზე

საშაბრი I

მართლმადიდებლური ღვთისმსახურება ეკლესიაში, ტაძარში აღესრულება. ტაძარი უბრალო ქვის ნაგებობა როდია, იგი ღვთის სახლია, საიდანაც მადლისა და კურთხევის მონიჭება ხდება. ეს ის განსაკუთრებული ადგილია, სადაც მოწმუნენი ეზიარებიან და უკავშირდებიან ღმერთს.

პირველი ტაძარი ღვთის უშუალო ბრძანებითა და კურთხევით აიგო და ღვთისმსახურების შესრულებით უწყატრესად განისაზღვრა. ქრისტემდე, ძველი აღთქმის პერიოდში საჭირო იყო მსხვერპლშეწირვა, რაც ჯერ საგანგებოდ აგებულ სამსხვერპლზე ხდებოდა, შემდეგ კი — ტაძარში. მას შემდეგ, რაც ძველი აღთქმა ახალი აღთქმით შეცვალა, შეიკვალა ღვთისმსახურების შესრულება და ტაძრის გარეგანი და შინაგანი ფორმა.

ძველი აღთქმის ტაძარი, რომელიც პირველად მოხე წინასწარმეტყველმა ააგო უფლის ბრძანებით, სამი ნაწილისაგან შედგებოდა: 1. წმიდა წმიდათა, 2. წმიდა, 3. ეზო /სტოა/. ტაძრის სამივე ნაწილის სიმბოლური დატვირთვა ჰქონდა:

წმიდა წმიდათა დამოხატავდა ზეციურ სასუფეველს. იგი წმიდისგან გამოყოფილი იყო ერთსახელოთი /ყარით/ და იქ შევლის უფლება არავის ჰქონდა, რადგან ადამ და ევადან მოყოლებული ვიდრე ქრისტემდე, სამოთხის კარც დახსული იყო და არავის შეეძლო შესვლა. მხოლოდ წლიწადში ერთხელ და ისიც მხოლოდ მღვდელმთავარი შედიოდა წმიდა წმიდათაში და მსხვერპლს სწირავდა. მისი

ამგვარი მოქმედება ძველი აღთქმის ხალხს ახსენებდა, რომ მართალია, იქვე კეთილია კარი სასუფეველისა და იქ შესვლა არავის შეუძლია, მაგრამ დადგება დრო, როდესაც მოვა ის, ვინც თავად შეიწირება და მაშინ უკვე შესასული იქნება წმიდა წმიდათაში, ანუ სასუფეველში ვაილება.

ტაძრის მეორე ნაწილში, წმიდაში, სადაც მსხვერპლს სწირავდნენ, შესვლის უფლება მხოლოდ მღვდლებს

ჰქონდათ. ერის ადამიანებს წმიდაში შესვლის ნება არ ჰქონდათ, არამედ ეზოში /სტოაში/ იდგნენ იმის ნიშნად, რომ ადამიანები სამოთხიდან იყვნენ განდევნილები.

ტაძრის ეზოში იდგა სამსხვერპლო, სადაც ხდებოდა პირუტყვის მსხვერპლად შეწირვა. შესწირვის ყოვლად დასაწყველი მსხვერპლი ერეკა, რადგან იგი ცეცხლში იწვეებოდა.

რატომ იყო საჭირო მსხვერპლის შეწირვა, რას ემსახურებოდა იგი და რატომ აღარაა საჭირო იგი ქრისტიანობის დამკვიდრების შემდეგ? ცოლეით დაცემის შემდეგ პირვე-

ლყოფილი ადამიანები სამოთხიდან განიდევნენ და სასჯელად სიკვდილი მიიღეს, ხოლო მათი ცოდვის გამო მიწაც კი დაიწვევდა, მაგრამ ღმერთის ისინი უნუგემოდ მინც არ დაუტოვებია. თვით ადამამ და ევამ მიიღეს აღთქმა, რომ კაცობრიობას სიკვდილისაგან გამოშსნელი მაცხოვარი მოეველინებოდა.

ადამიანები გამარჯვდნენ, გამარჯვდა ცოვაც და უკეთურობაც, ხოლო ამის გამო გაწვდა კვეშარი ღმერთსა და ადამიანს შორის. ადამიანს ღმერთთან დასაბრუნებლად და მასთან კავშირის აღსადგენად საშუალება უნდა მოეძებნა და სწორედ ასეთი საშუალება იყო მსხვერპლშეწირვა. მსხვერპლშეწირვა ხდებოდა არა იმის გამო, რომ ეს ღმერთისთვის იყო საჭირო, არამედ იმის გამო, რომ თავად ადამიანს ესაჭიროებოდა, შესწირა პირუტყვის კი არ ჰქონდა ცოვდა, არამედ — ადამიანს. მსხვერპლი იყო ერთგვარი ცოდვის გამოსასყიდი და ამასთან ძღვენი, რომელსაც ადამიანი მადლობის ნიშნად სწირავდა ღმერთს. მაგრამ ამგვარ მსხვერპლს არ შეეძლო ეხსნა ადამიანი ცოდვის ტყვეობიდან, გზა გაეხსნა სამოთხისაკენ და მისთვის კვლავ უკვდავება მიეჩვენებინა. ცოვდა და სიკვდილი ადამიანზე იყო გამყვებული და ამიტომ თვითონ უნდა

შეწირულიყო, თვითონ უნდა დაეძლია ცოვდა და გათავისუფლებულიყო სიკვდილის ტყვეობიდან. მაგრამ ადამიანი რომც შეწირულიყო, ის ვერც საკუთარ თავს და ვერც სხვებს ვერ მიანიჭებდა უკვდავებას და მარადიულ სიცოცხლეს, რადგან ბუნებით იყო მოკვდავი, ამიტომ მსხვერპლი, რომელიც კაცობრიობას გამოიხსნიდა, უნდა ყოფილიყო ადამიანურიც და ღვთაებრივიც, რადგან ადამიანი მოკვდავიც, ხოლო ღმერთი — უკვდავი. ადამიანი უნდა მოეკვდარიყო, ხოლო ღმერთის, რომელიც უკვდავია, სიკვდილი უნდა დაემარცხებინა და ადამიანისთვის

უკადგება მიენიჭებინა. ასეთი მსხვერპლი შეგებო გაეღო მხოლოდ განაკეზულ ღმერთს. ანუ ღმერთსაც, იმას, ვინც ერთდროულად ღმერთიც იქნებოდა და კაციც. მსხვერპლმწიფარად სწორედ იმ ღმრთმდე იყო საჭირო, ვიდრე ქვეყნად ათქმული მსხვერპლი მოვიდოდა იესო ქრისტეს სახით.

ხუთი ათას წელზე მეტ ხანს ელოდა კაცობრიობა მაცხოვარს, და მიუხედავად უძაივო წინასწარმეტყველებისა, რომელიც მის შობას ეხებოდა, ძალიან ცოტამ თუ ირწმუნა მისი. ის ჩუმად, უნაბურღი იშვა ქალწულ მარიამისაგან ბეთლემში, უკვიდურეს სიღარიბეში და მისი პირველი თავყანისმცემლებიც უბრალო და ღარიბი მწყემსები იყვნენ. გადმოცემის მიხედვით, ის მწყემსები იმ ცხვრებს ამოეყვანდნენ, რომლებიც პასეის დღესასწაულზე შესაწირად უნდა დაეკლათ. მათ პირველებმა იხილეს მაცხოვარი, ის ჭუმარბილი მსხვერპლი, რომელიც მომავალში თავად შეიწირებოდა.

ღმერთი ყოვლისშემძლეა და ყოველადღობერი. მას ყოველგვარი ძალი-სხმევის გარეშე, მხოლოდ სიტყვით შეუძლია იმის აღსრულება, რასაც შე-მიანი ყველგვარ ვერ ჩაწევდა. მას შეუძლია ეგნატარი უფრო მარტივად აღესრულებინა, მაგრამ როგორც გუ-ლებითა და მამა, კაცობრიობას გამო-ხსნის და ცხოვრების პირობებში მა-გალითი უქენა. მაცხოვარმა უპირველეს ყოვლისა სიყვარული იქნადა, რათა ყოველგვარი საქმისა თუ მოქმე-დების საფუძველი სიყვარული ყოფი-ლიყო. მოსპო ყოველგვარი განსხვავ-ება ადამიანებს შორის და განურჩე-ვლად ყველას მოუწოდა, გამოიჩინა თორმეტი მოციქული, რომლებსაც ქრის-ტეს რეალური უნდა ექცადათ. ხოლო თავად კი გამოსრულდა უდიდესი მისი აღასრულა. ჯვარზე გაეკრა და ვო-ღისთვის შთავიდა, რათა მართლთა ხულები გამოეცხად ტანჯვისაგან. მე-სამე დღეს კი მკვდრებით აღსდგა. ამგვარად, მაცხოვარმა საკუთარი სი-კვდილით სიკვდილი დაიწერა და ადა-მიანს სასუფელოსი კარი გაუხსნა. სწო-რედ ასეთი შინადასნა გატარებული ადღვიობის ტროპარში: „ქრისტე აღსდგა მკვდრებით, სიკვდილითა სიკვდილისა დაიბრუნეველი, და საფლავებისა ში-ნისა ცხოვრების მიანიჭებელი“. თუკი ქრისტემდე განურჩევლად ყველა – მა-რიალიც და ცოდვილიც, მოკვდებოდა იყო სამოთხისეულ წესტარებას, აშვე-რად ადამიანის ამქვეყნიური სიცოცხლე ქრისტესთან თანაზიარების შედეგად,

სიკვდილით კი არ მოაგრებდა, არამედ გარდაცვალებით, ანუ სხვა, სულიერ, სამოთხისეულ ცხოვრებაში გარდა-სვლით. მკვდრებით რომ არ აღმდგარიყო ქრისტე, ფუჭი იქნებოდა ქრის-ტიანობა, რადგან ცოცხად სიკვდილი კვლავ იმეფებდა ადამიანზე, ქრისტე-ანობამ კი უქენა ადამიანს, თუ რო-გორ შეიძლება სწორი, შეუმცდარი გზით ცხოვრება.

გმა ქრისტიანის ცხოვრებისა ტა-ძარი იწყება. მხოლოდ ეკლესია და ტაძარია ის ადგილი, სადაც შესაძლოა ადამიანი ხელმძღვრედ დაიბადოს ამ ცხოვრებაში, განათლდეს და გასაქე-კლეს სულით ზორცამდე. მაგრამ რა-ტომ მაინცდამაინც ტაძარი? რატომაა აუცილებელი ეკლესიურად ცხოვრება?

ტაძარი წმინდა ადგილია, სადაც აღესრულება საეკლესიო საიდუმლო-ებანი და ღვთისმსახურება. თავად უფა-ლმა გამოიჩინა ის თავისი სამყვირე-ბლად, ერთხელ, როდესაც პასეის დღესასწაულზე მარიამმა და ისებმა თორმეტი წლის იესო დაკარგეს, ხოლო სამი დღის ძებნის შემდეგ ტაძარში მოძღვარია შორის მჯდომი იპოვეს, მან მიუკო: „ რატომ მეძებდით, ნუთუ არ იცით, რომ მამის სახლში უნდა იყო? “ (ლუკა, 2; 49), ხოლო როდესაც ტაძარი ვაჭართაგან გაქმნადა, შემდეგ სიტყვით თქვა: „დასრულია ჩემი სახლი სამოღვწევლო სახლი უნდა იყოს. თქვენ კი აუხაჯათ ბუნაგად აქციეთ იგი“ (ლუკა, 19; 46). მოცი-ქულები კი არასოდეს შორდებოდნენ ტაძარს: „სულ მუდამ ტაძარში იყვნენ, ღვთის მადიდებელნი და მაკურთხევე-ლი“ (ლუკა, 24; 53).

ღვენის დროს, პირველი ქრისტი-ანები სალოცავად მიწისქვეშა სამარე-ბში, აკლდებში და კატაკომბებში იყრი-ბოდებოდნენ. ქრისტიანული ხელოვნებაც კატაკომბებში დაიბადა: მისთვის ნი-მუში გახდა ერთი მხრივ, უფდევითა (ენაბრელითა) სინაგოგების მოხატულო-ბანი. ხოლო მეორე მხრივ, წარმატოთა (არაბრელითა) სამარების ფრესკები და მონაქები. კატაკომბების კვლე-ვაზე ვებდებით როგორც ფერწერულ, ასევე სიმბოლურ გამოსახულებებსაც, როგორცაა მწყემსი კეთილი, ყურბენი, თევზი, კრაგი, ხომალდი, ღუსა.

როდესაც ქრისტიანთა დენმა შე-წყდა, თანდათან დაიწყო ტაძრების მშე-ნებლობა. ქრისტიანული ტაძრის გა-რეგნული სახე საუკუნეების მანძილზე იქმნებოდა და იხვეწებოდა. ამასთან ყო-ველი ქვეყანა და ეპოქა მას საკუთარ განხმდობრებელ იყოს სძინდა.

პირველი ქრისტიანული ტაძარი რომაული საზოგადოებრივი ნაგებობე-ბის – ბაზილიკების მიხედვით იკეთებო-და. ტაძრები იყო მართკუთხედიანი, ტოლვე-რედი, წაგრძელებული ნაგებობები, რომ-ლებიც სვეტების რიგით წამო-წყობი-ლად, სამ ნაგად იყოფოდა, მას სიგრძე-გაცილებით მეტს ჰქონდა, ვიდრე სი-მაღლე. ასეთი ტიპის ტაძრები სიმბო-ლურად ნაეს, ნიუეს კილობანს განსა-ხიერებდა, რადგან წყლით წარღვნის შემდეგ კაცობრიობა კილობის საშუ-ალებით გადარჩა.

ბაზილიკის შემდეგ თანდათან გა-წვითარდა ჯვარ-გუმბათოვანი ტიპის ტაძრები. ასეთი ტიპის ტაძარმა სხვა სიმბოლური ატრიბუტთა შეიძინა. აქ არქიტექტურულად ჯვარია ჩაწერილი, ხოლო გუმბათი ცას განასახიერებს, და სხვა.

ტაძრის სიმბოლიკის გაგებისათვის ძალზე მნიშვნელოვანია „პერმესის“ წი-გნში ჩამოყალიბებული სიმბოლიკა-ბიკაგის ერთ-ერთი ჩვენებამო მოთრო-ბილია ტაძრის მშენებლობის შესახებ, რომელსაც ექვსი ჭაბუკის ხელმძღვა-ნელობით ათასობით ადამიანი აშენებს სიხსურვე. ქვემო ერთმანეთს საოცარი სიმსხრტით ერგებიან და კვლავ ისე ივება, თითქოს ერთიანი ქვისა იყოს. ექვე მშენებლები ზოგიერთ ქვას შუ-სზე აპოინენ და შორს ისვარან. მო-სუცი ქალი მწყემსს განუხარტავს მშე-ნებლობის არსს და მნიშვნელობას: ტაძარი, რომელიც წყალზე შერდება, აღნიშნავს ადამიანის ხსნას წყლით, ექვსი ჭაბუკი ღვთის პირველი ანე-გდობენი არიან, რომლებსაც უფალობა მიანლო სამშენებლო საქმე. სანიმუშოდ დათლილი ქვები მოციქულებს, მო-ძღვრეობა და დიაკონებს აღნიშნავენ. მათ უმოდად დაიცვენ ღვთის მცნებებში ასე კარ-გად. წყლიდან ამოღებული ქვები სა-სუვა გარდაცვლილია, რომელიც ღვთის სასუფლისათვის ეწამენ. ნაგებობის კვ-დლებს დატანებული ქვები მტკიცედ მოქცეული ხალხის. ქვები, რომელიც ტაძრის გარეთ ყრია, იმ ხალხის სა-სუვა, ვინც მიონანია. ხოლო შორს გა-სროლილი, დახეთქილი ქვები არიან „ქანი ურჯულთიანი, რომელთაც არა იწამეს უფალი“. სწორედ ასეთი ვაგე-ბაა გამგდანებებული ტაძარია არქიტე-ქტურულ სიმბოლიკაში.

ციცელ უმდგება
ღიანა ჰპიდიანი

საინფორმაციო ტექნოლოგიები

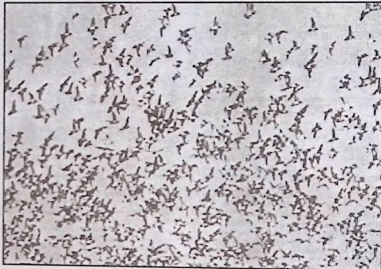
ვადები? ეს და უმარავი სხვა კითხვა უჩნდება მეცნიერ ორნიოლოგებსაც და უბრალოდ დაინტერესებულ ადამიანებსაც ფრთოსანთა მიგრაციასთან დაკავშირებით, მაგრამ ყველაზე მთავარი მათგან ალბათ მაინც ის კითხვაა, თუ როგორ და რატომ განჩნდა გადაფრენები?

ფრინველითა მიმოფრენა უძველესი დროიდან გამოცდილი რჩებოდა ადამიანებისთვის. ამასთან დაკავშირებით მრავალი ჰიპოთეზა გამოითქვა, მაგრამ მათგან არცერთი არ გამოდგა იმდენად დამაჯერებელი, რომ საყოველთაოდ მისაღები გამხდარიყო. გერმანელი მეცნიერები ახლახან ისეთ დასკვნაზე მივიდნენ, რომ ფრინველთა სწრაფვა საშემოდგომო თუ საზაფხულო გადაფრენებისგან გარეშე გამოიზიანებლების ზეგავლენით კი არ ჩნდება, არამედ როგორც მექანიკური ბიოინფორმაციის ნაწილი დაბალებიდანვე და-

წელიწადის დროთა შეცვლას შეესაბამებენ. ყოველივე ამის მიუხედავად, მეცნიერებმა მაინც ვერ მოატყუეს ფრინველები. ისევე, როგორც ბუნებაში მცხოვრებმა თანამომქმეებმა, ლაბორატორიის ბინადრებმა შეუცდომლად გამოიცნეს შემოდგომის დადგომა. შემოვიდა შემოდგომა და შობიბმა პატარა-პატარა უნაყოფო კვერცხების დება დაიწყო, სკვინებმა ბუმბულის გამოცვლა იწყეს, ასპუკაკები კი შემოდგომაზე დამითაც ისეთივე აქტიურები და მოუსვენრები გახდნენ, როგორც ზაფხულში დღისით იყვნენ. ჯერ კიდევ ზაფხულში – მივე დროს, როცა მათმა ბუნებაში მცხოვრებმა თანამომქმეებმა – საცდელმა ფრინველებმა სწრაფად დაიწყეს წინაში მატება, ციხის – ხანგრძლივი გადაფრენებისათვის აუცილებელი „სასწავის“ – დაგროვება. ქანდარები, რომლებზეც საცდელი ფრინველები სხდებოდნენ, მიერთებული იყო მონაცხელებთან, რომლებიც უწყებნდა, რომ როცა მოცემული სახეობა სამხრეთში გადაფრენას იწყებს, ონოლაკიში მყოფი მისი წარმომადგენლები დამდამობით წრალებენ, ვერ ისვენებენ, ქანდარებზე ხტებიან.

შემოდგომის დამდეგს მრავალი ფრინველი უნდა-გუნდად ირბობეს და სამემოდგომო გადაფრენისთვის ემზადება. ფრთოსნები დიდი ზოგბაურები არიან. ზოგი გუნდთან ერთად, ზოგიც მარტო მიფრინავს აქიდან, სადაც დაიბადა, იქით, სადაც ზამთარი უნდა გაატაროს. ზოგი შორეულ ქვეყნებს მამაურებს, სხვები არც ისე შორს მიფრინავენ და განაფხულებს პირველივე დღეებში ბრუნდებიან უკან.

განუწყვეტლივ, დღე და დღე, ვიდრე ჩვენ გვხმნავს, ან ენობობით, ანდა ვიცნებობთ, წელიწადის ნუბისმიერ დროს, თუნდაც ახლა, როცა თქვენ ამ სტრატეგიებს კითხვობთ, დღამინაზე ხდება ყველაზე საოცარი, გრანდიოზული და მხოლოდდა ნაწილობრივ ამოცნობილ-ახსნილი რამ, რომელსაც მარტო სპეციალისტები თუ აქტივენი ყურადღებას: მილიონობით ცოცხალი არსება იცვლის ადგილს და სერავს ათასობით კილომეტრის სიგრძის გზას – ხმელეთზე, ჰაერში თუ ლეანის სიღრმეში. ასე ათასობით წელია ცხოვრება, ფრინველები თუ თევზები რუკებზე, უკომპასოდ დღისით თუ ღამით, ნუბისმიერ ამინდში შეუცდომლად მიუყვებიან ერთხელ გაკვეთულ მარშრუტს.

ფრინველი სათავსოში მცხოვრები ასპუკაკები ზაფხულის დამდეგს განსაკუთრებით მოუსვენრად იყვნენ. ეს ზუსტად ის პერიოდი იყო, როცა ბუნებაში მცხოვრები ასპუკაკები ძლევედნენ მოგზაურების ყველაზე ახელ ტოვებს – სამცხის საათის მუხეცხებლად მიფრინავენ ხმელითაშუა ზღვისა და საპარის თავზე. მეცნიერები დააკვირდნენ და გაოცებულბადა დადავინეს, რომ სექტემბერში, როცა ასპუკაკების თავისუფალი უნდები ესპანეთის სამხრეთისკენ მიფრინავენ, მათი ტყეე თანამომქმეები იგივე მიმართულებით ასწვდებდნენ საგანგებოდ აღმაართულ რბილ კველს, ხოლო ოქტომბერ-ნოემბერში თავისუფალი ასპუკაკების მსგავსად, ესტეც სამხრეთ – სამხრეთ-აღმოსავლეთისკენ იცვლიდნენ მიმართულებას. ყოველივე ამის შემსწრე მეცნიერებმა ორნიოლოგებმა დგენისა და დაკვირვებების შედეგებზე დაყრდნობით, დაასკვნეს, რომ ფრინველის ორგანიზმში მიმდინარეობს პროცესები, რომლებიც განსაზღვრავენ მის ქვეყანა შემოდგომის პერიოდში, ხოლო თავად ეს პროცესები წარმოიქმნება თვით ორგანიზმისათვის დამახასიათებელი რიტმების, ბიოლოგიური საათის ზეგავლენით.

დღეს კვანდა კერძოდ ფრინველთა გადაფრენებზე, მიგრაციებზე ვესაუბროთ. მაინც როგორ იყვლება გზას, ვიქცაო, სულ ცოცხლა კოლამბი, მოზრდილი წერი, ან დანარჩენი 8 800-მდე სახეობის ჩინი დღისით და ღამით? რითი აიხსნება ის ამბავი, რომ რუკა-თა ათასი კილომეტრის გადაფრენის შემდეგ ფრინველები საოცარი სიხუსტით უბრუნდებიან ბუდობის გარკვეულ ადგილებს? როგორ ანებენ მარმანხლო საცხოვრის ჩრდილო განედებში, ან ტრადიციულ გამოსამართებელ ადგილებს ტროპიკებში? როგორ ღაზავენ პარტყეში ათასობით კილომეტრის იმისათვის, რათა მოცემული სახეობისთვის გარკვეულ ტროპიკულ რაიონებში, მომავალ განაფხულზე კი ზუსტად იქ დაბრუნდნენ, სადაც გამოიჩენენ? რა ფაქტორებით განისაზღვრება გადაფრენების

ქვეყნა მათ. მრავალი ცდის შედეგებიდან გამოიზიანრე, მეცნიერები სულ უფრო მეტად რწმუნდებიან იმაში, რომ ფრთოსნები მექანიკურებით იღებენ გადაფრენის თავისებურ კალენდარს და პროგრამას, თითოეულ სახეობას თავისი, სიურკესთან და დროსთან დაკავშირებული პროგრამა აქვს.

ერთ-ერთი გერმანელი მეცნიერი რვა წელი ატარებდა ცდებს და ყველა დონეს ხმარობდა იმისათვის, რათა შომიბებს, სკვინებებსა და ასპუკაკებს არ ვერძნობ, რომ ზაფხული მიიწურა და შემოდგომა დგება. თავის დროზე ეს საცდელი ფრინველები ორი-სამი დღის ასაქმი ამოსხეს ბუდეებიდან და დახურულ სათავსოში მოათავსეს ისე, რომ შომიბლებს ვერაფერს ისწავლიდნენ. ბუნებრივ გარემოს მოწყვეტლები ისინი ყოველთვის ერთი და იგივე საკვებს ჭამდნენ და უცვლელი ტემპერატურის პირობებში ცხოვრობდნენ. ამ ზელოვან საყაროში 24 საათი ყოველთვის თანაბრად იყოფიდა დღეე და ღამეე. მამასადამე, ეს ფრინველები ვერც

აღამიანები დიდი ხანია იცნობენ ფრთოსანთა ქვეყნის თავისებურებებს. ჯერ

კიდევ ბილაომა ჩაყვრილი იერემია წინასწარმეტყველის დაყრდნობები: ყარყატა ცამე თავის დრო იცის, გვრიტმა, წერბო და მეტრებმა იცინა დრო, როცა უნდა დაბრუნდნენ, მაგრამ ფრინველების საპარეო მარშრუტების შესწავლა სულ არმდებრივ ათწლეულია, რაც დაიწყო, შემდეგ კი მეცნიერთა უკრძალავმა მათი სერცობრივი ორიენტაციის უნარამც მიიქცია. პაწაწიერება კოლბორები, რომლებიც წამში 50-ჯერ იქმნევენ ფრთებს, მექსიკის ყურის გადალახვისას 800 კილომეტრს გადაიფრენენ. ევროპის მეცნიერი მაგალითი ჩიტები, რომლებიც დამე 700, დღე კი 400 მეტრის სიმაღლეზე დაფრინავენ, აფრიკისკენ რომ იღებენ გეზს, ალბების თავზე სუბილომეტრის სიმაღლეზე გადაფრენენ ზოლზე. გრძელ, ღია და კრონებში ჰიმალაის მთებში ექვს, ბატები კი ცხრა კილომეტრის სიმაღლეზე უც კი ადიან ზეითი. ტურვრტანი, რუსი მემატილია და გუგული, როცა ევროპულ ზამთარს არიდევენ თავს, სამხრეთ აფრიკაში, კაპის კონცხის რაიონში მიფრინავენ. შორეული მიმოფრენის ჩემპიონები მენაპირე მტრცხლები არიან: ზაფხულს ისინი არტყვის მაღალ განედებში ატარებენ, ზამთარს კი - ანტარქტიკაში.

საოცარია, რა დაზოგავთ ხარჯავენ გადაფრენისას „საწყავს“ - ცხმის ფრინველები. საშუალო სიდიდის მაგალითად ფრინველს 50 კილომეტრის გადასაფრენად, რომელსაც იგი ერთ საათში გადის, სულ რაღაც მეოთხედე გრამი ცხმი სჭირდება. მფრინავი გუნდი არამეკლუბარები ანგარიშაინათობი საზღვრავს გადაფრენის დროს, ტრეკტორიის სიმაღლეს, თთვალისწინებს ამინდის პირობებს - ყოველიღვე ექ იმისათვის კეთდება, რათა ჰქონდეთ ზურგის ქარი და მაქსიმალურად მოშვირნდ დახარჯონ ძალებს მარაგი.

მრავალი ფრინველი ტრასის გაყვანისას ორიენტირებად ირჩევენ სანაპიროებს, მთავრეხილებს, მდინარის ხეობებს, ხოლო ზღავე მძმართულებს მოქანში ფრინველებს, ეტყობა, მოქცევის ზოლში წარმოქმნილი ინფრატგრები უმხარება, რომლებიც კონტინენტის თავზე ცრეკლდება და რომლებსაც ფრთოსანი ნაეი-გატორები იჭერენ. ზოგი ღვლარგზნილი მარშრუტი მიფრინავს. მაგალითად, ელბის დასავლეთით მოხინაღვე ყარყატე პირალტარიისკენ მიფრინავენ, რათა იქ გადაყვითონ ხმელთაშუა ზღვა, ხოლო მათი თანამოძებეი, რომლებიც ამავე მდინარის აღმოსავლეთით მუდობენ, მოსფორთან გაივილიან ზღვის განიერ ნაწილს. კანადური მფორილები, რომელთა წინაპრებიც ევროპაში ცხოვრობდნენ, სამხრეთ ამერიკისკენ კი არ იღებენ გეზს, არამედ ჩრდილო ატლანტიკას კვეთენ, მერე სამხრეთისკენ უხევევენ და აფრიკაში იზამირებენ. მიმოფრენი ფრინველები ოყენის თხემსაც კი შეუმეტდარად პოულობენ

სატირო მიმართულებას. ოქროსფერი მეტყვავია ალიასკიდან წყნარი ოყენის გავლით მიფრინავს პაგაის კუნძულებზე და ამ დროს 4000 კილომეტრს ფარავს. ზოგი ფრინველი ასეთი საკონტინენტაშორის გადაფრენების შემდეგ ზუსტად ბრუნდება იმ ბუდეში, რომელშიც გამოიჩნდა.

მინც როგორ, რისი წყალობით იყვლებენ ფრთოსნები გზას? ბერ ორნი-თილოგს მინახია, რომ, მაგალითად, შონისა განახია თინდაეოლილი უფარი გადაფრინისას ორიენტირად გამოიყენოს მზე. დახურულ სათავსოში მოთავსებული, გავიწე ორიენტირებმა მოწყვეტილი ფრინველები შემოდგომით ქანდარიანდ სამხრეთ-დასავლეთის მიმართულებით აფართოვდებიან ზოლზე. განაფხულზე კი - ჩრდილო-აღმოსავლეთისკენ. ხოლო როცა მეცნიერებმა საყვის საშუალებით ზელოფურთი, ვალები მზე შექმნეს, ფრინველებმა შესაბამისად შეცვალეს მიმართულება.

ზოგიერთი ფრინველი, მაგალითად, წერი, კი უზურბის შემთხვევაში ვარსკვლავების მუშეობით მიიყვლებს გზას. სხვები მინავს კომპასის იმეგლებს და დედამიწის მაგნეტური ველის გამოყენებით პოულობენ სატირო მიმართულებას. ხოლო ფრთოსანთა ნაწილი, ალბათ, უტრატარიასფერ და პოლარისებულ გამოსხივებას იყენებს.

მკვლევართა აზრით, ფრინველები სხვა, ჩვენგან განსხვავებულ გრძნობათა ნაშკაროში ცხოვრობენ: მათ სულ სხვანაირად ექმობ, ისინი სულ სხვანაირად ხედავენ და გრძნობენ. უფრო მეტიც, ერთი სახეობის ფრინველები-სთვის სამართლიანი ქვეყნის მექანშიზმები სულაც არიან აუცილებელი ფრთოსანის სამეფოს დანარჩენი 8800 სახეობისათვის. ბევრი რად გვერაც აუხსენსილი რჩება, მაგალითად, რატომ არ ბრუნდება მარწუნისყარტა, ბევრი სხვა ფრინველისგან განსხვავებით, იმ ადგილებში, სადაც ქვეყნის მოველიან? რატომ მოფრინავს ფრთოსანთა ნაწილი სამხრეთით კალენდრით განსაზღვრულ დროს, ზუსტად ერთი და იმავე დღეს, სხვები კი დაბრუნებას ამინდს უკავშირებენ? ასევე ამოუცნობი რჩება თუ რატომ არ ტოვებს ზოგიერთი ფრინველი საყრიოდ ჩრდილოეთის, მიუხედავად ყინებისა და სა-

ჭმლის ნაკლებობისა? ჩვენ შეგვიძლია ასე თუ ისე წარვივიდინოთ, როგორ პირობებში იზამირებენ ჩიტები ჩრდილოეთში, ამ სიმეცხეების შესახებ კი ცოტა უნებამ თუ იცის რომლებსაც გადაფრენი ფრინველები სამხრეთისკენ გადაფრინისას აწყდებიან.

ხმელთაშუა ზღვის თავზე გადაფრენისას ისევე ძმელია, როგორც სპარის თავზე. ამიტომაც ფრთოსანი მფრინებელი მუსევენილოე კვეთენ მარშრუტის ამ მონაკვეთს. ხოლო ვედიანის სციხესგან თავის დასაცავად ისინი ორი ათასი მეტრის სიმაღლეზე მიფრინავენ. ბევრს ამ მონაკვეთის გადასვრებისას „საწყავის“ - ცხმის მთელი მარაგი ელვება. ვისაც ფრინისას კნობობდა ცის ფრინველი, თურქე ახლა უმართის ცილის წყაროში ინარჩუნებს ძალას და ფრენის უნარს. ცილა უფრო მარტე მოლეკულებად იშლება, რომლებიც ენერჯის წყაროდ გამოიყენება.

გადაფრენისას ფრთოსნები გარკვეულ წესობას იცავენ. ასე ფრენა უფრო მოხერხებული და ადვილია. ეველანზე ლამაზი და მკაცრი წეროების წყობაა. ისინი სოლისებურად განწყურებდებიან და ისე მიფრინავენ. ასეთივე წყობა აქვთ კრონშნებებს, რუხ ბატებს და სხვებს. ფრენის ეს ხერხი შედარებით უსტე ფრინველებს ფრენის უფადობის: იმ აეროდინამიკური დატვირთვის ნაწილს, რომელსაც მოცულობა სოლი აწყდება, მის თავში მოქცეული გუნდის უფრო მოხრდილი და ძლიერი წყობები იღებენ საყთარ თავზე. გამოთვლილია, რომ სოლისებრი წყობის წყალობით ენერჯის ხარჯვა 23 პროცენტამდე მცირდება. ამ ეკონომიით სოლის ბოლოში მოქცეული უფრო სუსტი ფრინველები სარგებლობენ.

მწყრავად, ერთმანეთის ახლოს მიფრინავენ ყანები და ბატები. ბატები შორ მანძილზე გადაფრენისას რიგად, ერთმანეთის უკან წყობიან. თუმცა ზოგი სახის იხვების წყობა დამრტე რკალს უფრო სხვა მომცრო ფრინველები არავითარ წყობას არ იცავენ, უბრალოდ, გუნდად შეკრული ფრინველები. პატარა-პატარა უნებები დადი ინტერვალებით გადიან მხელ გზას მერცხლები. მარტე, დამოუკიდებლად კი მხოლოდ მოხრდილი მტკცებელი ფრინველები დაფრინავენ - არწივები, მიმინობები და სხე.

„ფრთხილად იყავით!“ ასე ეწოდება ერთ-ერთ მუზეუმს ავსტრალიაში. მუზეუმში თავმოყრილია წყლის ისეთი მცენარეები და ცხოველები, რომლებიც ზიანს აყენებენ ადამიანს. დამოუკიდებელს მშის ზარს სცემენ უზარმაზარი ზვიგენები, ზღვის გველები, ავსტრალიის ქვიშარის აბლაბუდები, რომლებსაც უნარი შესწევთ, რამდენიმე თვით საწოლს მიაჯაჭვონ ადამიანი.

უნგრეთის დედაქალაქში არსებობს მუზეუმი, რომელშიც შეგიძლიათ ნახოთ სხვადასხვა კერძების რეცეპტები, გამოჩენილი კულინარების მიერ გამოფენებზე მიღებული დიპლომები და საჩუქრები. აქვეა სხვადასხვა ქავერის სამზარეულოებსა და სასადლო ოთახებში შეგროვილი 16 ათასამდე ნივთი — ქაფქარები, ტაფები, ქვაბები, საცერები, სასადლო ჭურჭელი.

რუსეთში სმოლენსკის ოლქის სოფელ ტალაშინოს რუსული ხელფარელობის მუზეუმში, რომლის ერთ-ერთი დამაარსებელი გამოჩენილი მხატვარი ილია რეზინი იყო, თავმოყრილია ოსტატთა ნახულები კაბები, თავსაფრები, ნაქარგობა, კერამიკული ნივთები, სათამაშოები და სხვ.

გერმანული ქალაქები მთელ მსოფლიოშია ცნობილი უნიკალური მუზეუმებითა და კოლექციებით. როგორც წესი, ყველა მათგანი ერთ-ერთი ვიწრო პრობლემის ექსპონატების შერევაზეა სპეციალიზირებული. მაგალითად, ქალაქ აპოლდამში არსებობს ზარების მუზეუმი. ზინგერგომი — სათამაშოების მუზეუმი, არნშტადტში — თოჯინების მუზეუმი, ალტენბურგში — ბანქოს მუზეუმი, ნეკარსუდში — ევლისაქედის ისტორიის მუზეუმი, ვაისენფელდში — ფესსაკელის მუზეუმი.

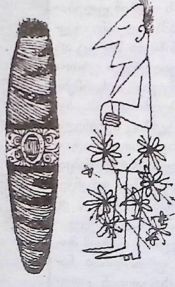
საინტერესო მუზეუმი აქვთ ქკელნის მცხოვრებთ — ოდეკოლონის მუზეუმი, სადაც გამოფენილია ოდეკოლონის ნიმუშები, ვეებერთელა კასები, რომლებშიც ოდეკოლონის დასამზადებლად სითხეს აყენებდნენ; მნახველთა ყურადღებას იპყრობს სხვადასხვა ზომისა და ფორმის ფლაკონები, იარაღები, გამოფენებზე მიღებული მედლები.

250 წლის წინათ კელნი პირველი ოდეკოლონი დაამზადა ვინმე მარია ფარინამ. მისმა უზრუნველვანმა ვლექსინამ მთელ მსოფლიოში გაიტაცა სხელი. ოდეკოლონის დამზადების ტექნოლოგია წლების მანძილზე მკაცრად იყო გასაიდუმლოებული.

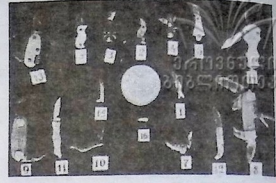

ქვეყნად იღვანი მუზეუმი

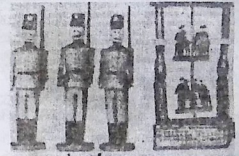
ორიგინალური მუზეუმი არსებობს ბონდში. აქ თავმოყრილია ყველაფერი, რასაც კავშირი აქვს თამბაქოს ნაწარმთან და მრეწველებთან: ათასგვარი სახის სიგარეტები, პაპიროსები, სიგარეტები, საჩიბუხე, საღეჭი, საწინოთა მამაკის ნიმუშები, ნიბუხები, მუნდშტუკები, საფერწველები, საწითელები და ა.შ. მუზეუმის საამაყე გვიანური სივარა. მისი სიგრძე 174 სანტიმეტრია, სისქე კი 58.

რუსეთის ქალაქ პავლოვის მრეწველობის მუზეუმში გამოფენილია ადგილობრივი ოსტატების ნახულები მინი-ატურული დაწები. დანა-თევზი 0,25 გრამს იწონის (№ 1), დანა-რწყვილი (№ 2), დანა-ფესსაკემელი (№7) — 0,9 გრამს.

საბავშვო სათამაშოების ერთ-ერთი პირველი მუზეუმი შეიქმნა პატარა ქალაქ რიგენში გაისნა. დღეისთვის ეს მუზეუმი 3000-მდე ექსპონატს ითვლის, რომელთა შორის თოჯინების ოსტატებიც არის, ოპტიკური და მექანიკური სათამაშოებიც, კონსტრუქტორებიც, კალის ჯარისკაცებიც და მუყაოს სათამაშოებიც, ერთი სიტყვით ყველაფერი, რაც კი ოსტატებს ოდესმე შეუქმნიათ ბავშვებისთვის.

პატარა გერმანულ ქალაქ რედეგენში არსებობს ძაღვ საინტერესო მუზეუმი, რომელიც თავმოყრილია ჩრდილოამერიკელი ინდიელების ისტორიისა და კულტურის ამსახველი ექსპონატები. ხის ნაგებობაში განთავსებულ მუზეუმში გამოფენილია ათასამდე სხვადასხვა ნივთი — შუბები, ისრები, დანები, ტომბაგაყები, ბარები, ტყავის ტანსაცმელი, სამკაულები, ამჟილობის ნიბუხები, იშვიათი ცხოველთა თავის ქალები, სკალპები და ინდიელთა ყოფი-სათვის დამაზასათებელი სხვა საგნები.

პოლონეთის ქალაქ იენკეივოში არსებული შზის საათების მუზეუმი ერთადერთია მსოფლიოში. აქ თავმოყრილია ზუთასამდე შზის საათი. მუზეუმის ექსპონატთა შორის განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს XVI საუკუნის პრადელი ოსტატის ტიზონ დე ბარაზის მიერ დამზადებული საათი. აქვეა 1524 წელს ცნობილი მესაათის ერანზ გაბელმანის მიერ დამზადებული — ვარსკვლავიერი საათი. საინტერესოა სვერის ფორმის XVII საუკუნის ორიგინალური საათი, რომელსაც ვერც ჯიბეში ჩაიდებ და ვერც მაგიდან დადამ. ეს საათი ჭერიდან უშვება და მას ორიგინალური ჭადის ფორმა აქვს.

როგორ ესაღმებთან ერთმანეთს ადამიანები მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში? ვეველგან ხელს ართმევენ და კოცნიან?

*თინიპო ქაჩლიშვილი,
გურჯაანი*

ხელის ჩამორთმევა, როგორც მშვიდობისა და მეგობრობაზე შეთანხმების სიმბოლო ჯერ კიდევ უძველეს დროში გაჩნდა. ძველად ინდოეთის ზოგიერთ ხალხში ხელის ჩამორთმევა ქორწინების ცერემონიალის ნაწილი ყოფილა. ადათის ხასიათი ჰქონდა მას ძველ რომშიც, მოგვიანებით ეს წესჩვეულება ქრისტიანებშიც გავრცელდა, დროთა განმავლობაში კი მისაღმების უბრალო ფორმად იქცა.

საინტერესო ადათი აქვთ ტიბეტელებს. შეხვედრის ან დამშვიდობების დროს უმცროსი ქუდს იხდის, თავს ოდნავ ხრის და ენის წვერს ყოფს.

სამხრეთ-აღმოსავლეთ ინდოეთის ზოგიერთ ტომში მიღებული წესჩვეულების თანახმად, ამ ტომის წარმომადგენლები სტუმრის შეხვედრისას პირსა და ცხვირს ლოყაზე ადებენ და ღრმად ჩაისუნთქავენ. მათთან „მაკოცს“ ნაცვლად ამბობენ „დამყნოსო“. ახალი ზელანდიის მკვიდრმა მოსახლეობამ მათი დღემდე შემონახა ჩვეულება: მეგობრები ერთმანეთს ცხვირებით ეხებიან. იგივეს აკეთებენ პოლინეზიელები, მალაიელები და სხვა ხალხები. დასავლეთ

აფრიკაში მკერდზე ხელის დარტყმით ესაღმებთან, ცენტრალურ აფრიკაში კი მისაღმებისას თავს თავაზიანად ხრიან და ტაშს უკრავენ. იაპონელები შეხვედრისას ერთმანეთს რამდენჯერმე უკრავენ თავს და შესაბამის სასიამოვნო სიტყვებს ეუბნებიან.

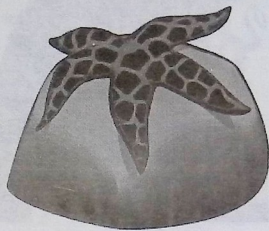

რას წარმოადგენს ზღვის ვარსკვლავი, ცოცხალი არსებაა თუ წყალმცენარე?

*გიორგი კალხნაძე, 10
წლის.*

ზღვის ვარსკვლავი ცოცხალი არსებაა. მათ შესახებ ჯერ კიდევ ძველმა ბერძნებმა იცოდნენ, ზღვის ვარსკვლავებიც სწორედ ბერძნებმა უწოდეს. მეცნიერთათვის ცნობილ 1500 ზღვის ვარსკვლავს შორის უზარმაზარებიც გვხვდება და სულ პაწაწინებიც. ყველაზე დიდი ზღვის ვარსკვლავი 4,5 კილოგრამს იწონის, მისი დიამეტრი კი

80 სანტიმეტრია. თითქმის უკლებლივ ყველა მშვენიერი ვარსკვლავი მტაცებელია. ისინი თამამად ესხმიან თევზის ფსკერის სხვა ბინადრებს - მოლუსკებს, კიბორებს და ზღვის ზღარბებსაც კი.

სადღაც ამოვიკითხე, რომ სერფინგისათვის ყველაზე საუკეთესო ადგილია ვაიკის პლაჟი, ჰავაის კუნძულებზე. მაინტერესებს რატომ?

*გიორგი ლეპანიძე,
თბილისი*

საქმე ის არის, რომ აქ ძალზე ხელსაყრელად ერწყმის ერთმანეთს ორი ფაქტორი: დამრეცი ფსკერი და წყნარი ოკეანის სივრცეებიდან წამოსული ძალზე გრძელი ტალღები. ამის წყალობით წარმოიქმნება ტალღა, რომლის წინა კალთა თანდათან უფრო ციცაბო ხდება და ოდნავ იდრეკება კიდევ, მაგრამ ტალღის ქორი მანამ არ გადმოსკდება, ვიდრე ტალღა უშუალოდ ნაპირამდე არ მოაღწევს.

საყვარელი ფერი და ხასიათი

ფერი იმატაც უყვართ, ვისაც თავის მეტისმეტად გამოჩენის ემიწინა. თუ ადამიანს ნაცრისფერი არ უყვარს, ეს მის იმპულსურ, მზატე ხასიათზე მიანიშნებს.

ნიტელი ენებათა ფერია. ამ ფერის მოყვარული ადამიანი გაბედული, ნებისყოფიანი, ფიცხი და ამასთან ალტრუსტიც არის. იმ ადამიანებს, რომლებსაც ეს ფერი აღიზიანებს, არასრულყოფილების კომპლექსი, აურსაურის, ჩხუბის შიში აწუხებს, ისინი განმარტოვობისკენ, ურთიერთობაში სტაბილურობისკენ ილტვიან.

ნარიწვისფერი ინტუიციის მქონე და გატაცებული მეოცნებეების ფერია. ჰერალდიკის თანხმად, ეს ფერი ფარისევლობას და პირობითებასაც აღნიშნავს.

ჯავისფერი და ყველა მისი ნიუანსი (მიწისფერი) იმათი საყვარელი ფერია, ვინც მტკიცედ დგას ფეხზე. ასეთი ადამიანები აფასებენ ტრადიციებს, ოჯახს, თუ ადამიანს ეს ფერი არ სიამოვნებს, დარწმუნებული იყავით, რომ იგი ეგოისტი, საკუთარი თავის მოსყვარული და გულჩათხრობილია.

ყვითელი ფერი სიმშვიდის, ურთიერთობაში თავისუფლების, ინტელიგენტურობის სიმბოლოა. ამ ფერის სიყვარული გულგახსნილობაზე, ცნობისმოყვარეობაზე, გაბედულებაზე, შემგუებლობაზე მეტყველებს.

სალათისფერი მიზანთრობებისა და ცინიკოსების ფერია. ის მხოლოდ მბრძანებლობის მოყვარულ ადამიანებს მოსწონთ, რომლებიც ცდილობენ სხვებს მიანჯიონ საკუთარი ნება, თვითონ კი მოქმედებისა ემინიათ, არ უნდათ მწელ მღვდმარეობაში აღმოჩნდნენ.

მარდისფერი სიცოცხლის, ყოველზე ცოცხლის ფერია და სიყვარულია და სიკეთის აუცილე-

ბლობაზე მეტყველებს. იმათ, ვისაც ეს ფერი უყვართ, შეუძლიათ სულ უმნიშვნელი საბაბით ადელდნენ. პრაგმატულ ადამიანებს ეს ფერი აღიზიანებს.

იისფერი ძალზე დიდ ემოციურობაზე, მგრძობილობაზე, მაღალ სულიერებასა და დელეგატურობაზე მეტყველებს. არ უყვართ ეს ფერი განვითარებული მოკალეობის გრძობის მქონე, მხოლოდ აწყუთი მცხოვრებ ადამიანებს. იისფერი პარმონიულად განვითარებული ადამიანების საყვარელი ფერია.

ლურჯი – ვინაიდან ეს ცისფერია, მას ადამიანის სულიერ ამაღლებულობასა და სიწმინდეს უკავშირებენ. ლურჯი ფერის სიყვარული ადამიანის მოყვარულეობისა და მელანქოლიის მიმანიშნებელია; ასეთმა ადამიანმა ხშირად უნდა დაისვენოს. იგი ჩქარა და ადვილად იღლება, მას ძალიან სჭირდება თვითდაჯერებულობა, ირგვლივ მყოფთა კეთილმოსურნეობა. ხოლო ის, ვისაც ეს ფერი არ უყვარს, იმ ადამიანთა რიცხვს განეკუთვნება, რომლებიც ცდილობენ ისეთი შთაბეჭდილება დატოვონ, თითქოს ქვეყნად ყველაფერი შეუძლიათ. სინამდვილეში კი ასეთები დაურწმუნებლობისა და გულჩათხრობილობის ნიშნებს წარმოადგენენ. ლურჯი ფერისადმი გულგრილობა გრძობათა სფეროში გარკვეული თავქარიანობის მანიშნებელია.

მწვანე ბუნების, თვით სიცოცხლის, განაფხულის ფერია. მას, ვისაც ეს ფერი ურჩევნია, სხვისი ზეგავლენის ემინია. ასეთი ადამიანი თვითდაპყვადრების საშუალების ძიებამია. ხოლო ვისაც ეს ფერი არ უყვარს, მას ცხოვრებისეული პრობლემების, ბედის უკუღმართობისა და საერთოდ სიმწუღების შიში აქვს.

თითრი – ეს ყველა ფერის სინთეზია, ამიტომაც არის თითრი იდეალური ფერი, „ოცნების ფერი“. თითრში ჩადებულია მრავალმნიშვნელოვანი აზრი, ვინაიდან ის ერთდროულად სინათლის ელვარებასაც გადმოსცემს, და ყინულის სიცოცხლაც. თითრი ფერი შეიძლება ნებისმიერი ხასიათის ადამიანს უყვარდეს, იგი ყველას იზიდავს.

შავი ფერი თითრს უპირისპირდება. ეს დაურწმუნებლობის ფერია და სიცოცხლის პირქუშში აღქმის სიმბოლოს წარმოადგენს. შავი მაქსიმალისის, კრიტიკის, საზავაჯობის ფერია. ის, ვისაც შავი ტანსაცმელი უყვარს (სამგლოვიანო მაძების გამოკლებით – ეს განსაკუთრებული შემთხვევაა), ხშირად ცხოვრებას მუქ ფერებში აღიქვამს, არ არის დარწმუნებული საკუთარ თავში, მიდრეკილება აქვს დებრესისკენ, ვინაიდან ეჭვი არ ეპარება, რომ ცხოვრებაში იდეალები მიუღწეველია. შავი ფერის ტანსაცმლის ხშირი შეცვლა უფრო ჩახჩახა ფერებზე, იმის მაჩვენებელია, რომ პესიმისტური განწყობილება გადის.

ნარინისფერი გონიერი და უნდო ბუნების ადამიანების საყვარელი ფერია, ასეთები, ვიდრე გადაწყვეტილებას მიიღებდნენ, დიდხანს ფიქრობენ. ეს ნეიტრალური

ცხოველები, ფრინველები და მცენარეები სახალხეთა სიგეოლოგია

პრაკალი სახელმწიფოს გერბსა თუ დროშაზე გამოხატულია ესა თუ ის ცხოველი, ფრინველი, მცენარე, რომლებიც სიმბოლურად მიანიშნებენ ამ ქვეყნის პოლიტიკურ მრწამსზე, ფლორისა და ფაუნის თავისებურებაზე, მისი ხალხის ისტორიაზე, ძირითად საქმიანობაზე.

ცხოველები

ლომი - ბელგია, ბულგარეთი, დიდი ბრიტანეთი, ეგნა, გამბია, დანია, დომინიკა, ინდოეთი, კანადა, კენია, ლუქსემბურგი, მალაი, მაროკო, ნიდერლანდები, ნორვეგია, პარაგვაი, სეპალენდი, სენეგალი, სინგაპური, სიერა-ლეონე, ტოკო, ფიჯი, ფილიპინები, ფინეთი, ჩადი, ჩეხეთი, შვედეთი, შრი-ლანკა, უთიპია, სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა.

ცხენი - ენეზუელა, ინდოეთი, ლესოტო, მონღოლეთი, ნიგერია, ურუგვაი.

ძროხა - ანდორა, ბოტსვანა, ინდოეთი, ისლანდია, ნეპალი, ნიგერია, ურუგვაი.

სპილო - გვინეა, კოტ-დ'ივუარი, სუაზილენდი, კენტრალური აფრიკის რესპუბლიკა.

ჯიქი - ზაირი, მალაი, სომალი. ნინანგი - ლესოტო, სოლომონის კუნძულები, იამაიკა.

გაზელი - უგანდა, სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა.

ლამა - ბოლივია, პერუ.

ზებრა - ბოტსვანა, ზამბია.

კეფეხი - მალაიზია, სინგაპური.

კუ - სეიმელის კუნძულები, სოლომონის კუნძულები.

დრაკონი - ბურტანი, ისლანდია.

ზვიგენი - სოლომონის კუნძულები.

იავუარი - გაიანა, კეთილშობილი ირემი - მავრიკია.

თხა - ჩადი.

კენკურუ - ავსტრალია.

შვიი ჯიქი - გაბონი.
ჯავშნოსანი - გრენადა.

ფრინველები

არწივი - ავსტრია, ალბანეთი, განა, ეგვიპტე, ზამბია, ინდონეზია, იორდანია, ერაყი, ისლანდია, ესპანეთი, იემენი, მალაი, მექსიკა, ნიგერია, პანამა, სირია, სოლომონის კუნძულები, სუდანი, აშშ, ფილიპინები, გერმანია.

მტრელი - გვინეა, კვიბროსი, ტონგა, ფიჯი.

კონდორი - ბოლივია, კოლუმბია, ეკვადორი.

მამალი - კენია, ტრინიდადი და ტობაგო.

თუთიუქი - დომინიკა, სენტ-ლუსია.

სამოთხის ჩიტი - პაკუ-ახალი გვინეა.

ქმე - ავსტრალია.

ვარსები - ბარბადოსი.

კმჩალი - გვატემალა.

იფოსი - ტრინიდადი და ტობაგო.

კოლიბრი - ტრინიდადი და ტობაგო.

გვირგვინოსანი წერი - უგანდა.

ფლამინგო - ბაჰამის კუნძულები.

ფაეტონი - იამაიკის კუნძულები.

მცენარეები

პალმა - ბაჰამის კუნძულები, ენესუელა, პაიტი, გამბია, დომინიკის რესპუბლიკა, დასავლეთ სამოა, კატარი, კოტ დ'ივუარი, კუბა, ლიბერია, მავრიტანია, მალდივის რესპუბლიკა, პარაგვაი, პერუ, სან-ტომე და პრინსიპი, საუდის არაბეთი, სეიმელის კუნძულები, სურინამი, სიერა-ლეონე, ტრინიდადი და ტობაგო, ფიჯი, ეკვადორი.

დაფნა - ალჟირი, ბოლივია, ბრაზილია, ვენესუელა, გვატემალა, საბურძნეთი, დომინიკის რესპუბლიკა, ზაირი, კვიბროსი, კოლუმბია, კუბა,

მექსიკა, პარაგვაი, პერუ, სან-მარინო, ტონგა, ფილიპინები, საფრანგეთი, ეკვადორი.

ბამბა - ანგოლა, პაკისტანი, უგანდა.

მუხა - ჰონდურასი, იტალია, კუბა, მექსიკა, პერუ, სან-მარინო, საფრანგეთი.

სიმინდი - ანგოლა, გრენადა, ზამბია, კაბო-ვერდე, კენია, მონამბიკო.

ხორბალი - ალბანეთი, ბულგარეთი, უნგრეთი, იორდანია, რუმინეთი, იუგოსლავია.

ბრინჯი - ვიეტნამი, კამბუჯია, კორეა, ლაოსი.

ბანანი - დომინიკა, გრენადა, ფიჯი.

ბაობაბი - სენეგალი, ეკვატორის გვინეა.

სამყურა - ირლანდია.

ვარდი - დიდი ბრიტანეთი, კანადა, ფინეთი.

თეთრი ნარი - დიდი ბრიტანეთი, კანადა.

კაქტუსი - მალტა, მექსიკა.

ალვის ხე - ბრაზილია, ტანზანია.

ფიჭვი - ჰონდურასი.

ანანასი - იამაიკა.

ქინაქინის ხე - პერუ.

პურის ხე - ბოლივია.

ლიბანური კვადრი - ლიბანი.

ჯავზი - გრენადა.

შაქრის ლერწამი - ფიჯი.

შაქრის ნეკერჩხალი - კანადა.

თამბაქო - ბრაზილია.

ოეთრი ღუმფარა - გაიანა.

„მშრომელი წარვალს და ნამშრომი ჰვებს“

ქვემო ქართლში, თეთრი წყაროს რაიონში შემორჩენილი გუდარების ძველი ნამონასტრალის კომპლექსში

ესე ეკლესია ხელითა ფრიად ცოდვილისა ჭიჭაფორისძისათა სალოცველად და სადიდებლად დედო-

ხუროთმოძღვარი ჭიჭაფორისძე

გამორჩევა დიდი ერთნაეიანი ეკლესია, რომელიც რუსულან დედოფლის ძეგობისას, ანუ XIII საუკუნის მეორე მეოთხედში ხუროთმოძღვარ ჭიჭაფორისძეს აუგია.

ეკლესიის სამხრეთის კედლის წარწერა გვაძენობს: „... აჲმენა წმიდა

ფალთ დედოფლისათვის, რუსულან დედოფლისა და შვილთა მისთა...“

როგორც აღენიშნეთ, გუდარების ტაძარი ერთნაეიანი შენობაა, იგი მრავალი ჩუქურთმითაა შემუკული. როგორც ჩანს, უფრო გვიან ჩრდილო მხრიდან ეკლესიისთვის მიუშენებიათ

აფსიდიანი ექვტერი, რომლის ძეგლობშიც უფრო ადრინდელი ძეგობის ფრაგმენტებია ჩართული, სამხრეთის კუთხის ეკლესიის წინ. ეს ეკლესიის ანდელი კარიბჭის ნაშთებია.

აღმოსავლეთის ფასადისთვის სურთომოდვარს XII-XIII საუკუნეების მიჯნაზე გუმბათოვანი ეკლესიების ასაგებად გამოყენებული ტრადიციული სქემისათვის მიუძმართავს: დიდი მონუქურთმებული ეკლესია შუა სარემლის თავზე, მასთან გადაბმული სარემლის საპირე და ჩუქურთმებანებზე რომბები სარემლის ქვეშ, თითო სამკუთხა ნიშა საკურთხეველის სარემლის ორივე მხარეს. სამაგიეროდ, ჭიჭაფორისძის უარი უთქვამს ფასადების დეკორაციულ თაღებზე და დიდი მნიშვნელობა მიუნიჭებია დიდი გლუვი ზედაპირებისთვის.

ეკლესიის წინ, გალავანში ჩართული სამრეკლო უძველესი დათარიღებული სამრეკლოა საქართველოში, რომელიც, წარწერის თანახმად, 1278 წელს ყოფილა აშენებული.

მდაღისაკ კი ვაძაძაკებს ხიტევა „სამშობლო“.

ლოკახე

ეკლესიე დიდი სავბიო საქეხი სამშობლოს სიყვარულით ჩაქუქნათ.

კ.უ. რუხი

ოდელაც, მრავალი საუკუნის წინ, თურქე ენგურის ზეობის ჭვიდრნი მდინარის ტალღებში ცხერის მატყლიანი ტყავებით ოქროს მარცვალს აგროვებდნენ. ჩაავდებდნენ მდინარეში ტყავს და ოქროს მარცვლები, რომლებიც წყალს მორცვლიდა, რომლებიც წყალს მორცვლიდა, მატყლზე ილექებოდა. მაშინ ცხერის მატყლიან ტყავს საწმისი ერქვა, ამიტომ ტყავს, რომლითაც ოქროს მოიპოვებდნენ, ოქროს საწმისი დაერქვა.

ჩქენთვის ძვირფასია მშობლები, ძვირფასია შედელები, ახლობლები, ხათეხათე: ძვირად ყოველჯარი წარმოდგენა სიყვარულით თავს იყრის ერთ სიტყვაში – „სამშობლო“.

სიყვარონი

ის დღე მითა სამშობლოს ვერა კარეე რა, ცხოვრებთან ამოვადეკით დამაძალი რამ.

მ.ხალოძის

რაც გნდა ბაგვრა იყოს სამშობლო ქვეყანა, ბაგვონანს გულში დიდი ადგილი უქმნიავს.

ვლით

სამშობლოსთვის სიყვდილი ტყბილია და დიდების მოძიქებლიო.

მონიკიოხი

სამშობლოს უფრო მეტი უფლოებები აქვს, ვიდრე მშობლოებს.

პლაკონი

როგორ ვამზობთ ასე?

შაბათის გლახა, უქონელი, გაჭირვებული. სადაღ დღეებში შაბათი ბოლო დღეა კვირაში და მორწმუნე, ცოცხა-მადლის მიმდევარი კაცისთვის სათნო იყო სამადლო და სულის საცნობებელი საქმის გაკეთებით შეჭებებოდა კვირას. ასეთ საქმედ, სხვათა შორის, მათხოვრისა და გაჭირვებულის განკითხვა ითვლებოდა. ამიტომ მათხოვარი და გლახა ცდილობდა შაბათობით ეთხოვა მოწყალება. სხვა დღეს მისულ მათხოვარს, როცა მისთვის არაფერი ეძებებოდათ, ეტყოდნენ სოლმე: შაბათს მოდი, მათხოვრობა შაბათს უნდაო და ისიც დანიშნულ შაბათს თამამად, თითქოს დანართებული უფლებით მოდიოდა სამათხოვროდ. აქედან მომდინარეობს გამოთქმა შაბათის გლახაც.

ღმერთმანი, მართალია, ასეა, ჭეშმარიტებაა. ღმერთმანი – შემოკლებული სიტყვაა და ნიშნავს, ღმერთმან იცის. ეს გამოთქმა სიმართლის დამატკიცებელი საფიცარი ფორმულის ერთი სახეა და მშინ იმზარება, როცა თავის მართლებას, საუთარი უდანაშაულობის დამტკიცება უნდათ. იფულისხმება, რაც კაცმა არ იცის, ის ღმერთმა იცის და მისი მოწმედ დასახელება სრულიად სავაშისა ეოველგვარი ბრადღების განსაქრწულებლად.

ძიზიყალი. მოურიდებელი, უკრძალველი, უბოდიშო. ქიზიყელი ქალი თუ კაცი ძველთაგანე გამოირჩევა ქვევასა თუ ლაპარაკში თავმუკუავებლობით, ერთგვარი უკემეობით. ამას, ალბათ, ნაწილობრივ იმანაც შეუწყო ხელი, რომ ამ მხარეში ბატონებობა არ ყოფილა და აქური მკვიდრნი უბატონოდ, ლაღად და თავისუფლად იწოდებოდნენ.

შიოს მარანი, უღვეველი სიმდიდრე, დიდი ქონება, სიხუფე. VI ს. კუნეში საქართველოში ქრისტიანობის განსაზღვრებლად ასურეთიდან ცამუტი წმინდა მამა ჩამოსულა. ერთ-ერთ მათგანს, წმინდა შიოს მცხეთის ზემოთ, მტკვრის მარცხენა მხარეს, მღვიმეში მონასტერი გაუშენებია, რომელსაც შემდგომში შიო მღვიმისა ეწოდა. მონასტერში შიოს მარანიც ჰქონია. წმინდა მამა აქ მომხუფელ მლოცვავეებს დიდებული ღვინით უმსახინძლდებოდა. ვადმოცემით, ქვევრები ნაფუფელი არანდროს ყოფილა, ყოველთვის ისეუ ზირთამდე ივსებოდა. აქედან მომდინარეობს გამოთქმა „შიოს მარანი“, რომელიც სიხუფის, უღვეველობის სიმბოლოდ იქცა.

გოგოჭუა – ძალური ძვევის ბიჭი, ძალაზრუნა.

მსხილი – გუზისა და ზომი სხვა მწერის კვამრცხი.

წინამასწარა – გმტიზარა, მატრამკვამცა.

ჭირხი – რიჭის ძვა; რიჭა.

ჭანჭი – მწვადის შვეწვის ღროს წვეთ-წვეთად ჩამოსული ცხიმი.

ჭრუნი – მონაცრინ-სვრო ჭრელი.

შიუშაბი – ძალიან წვერილი, ვატარა.

შიუშო – აცლად თავგენილი გლახი.

გალალი – რაც ადვილად ტყდება, სუსტი, ნაზი, სათუთი.

გამამკუქი – გამწვადი გამაპაცი, ლაღა.

დიდი ბრიტანეთი

სკოლის გაცდინისთვის შპოგლას აპარნიმებას

ამიერიდან დიდ ბრიტანეთში 2,5 ათასი გირაუნკა სტერლინგით დააჯარიმებენ შშობლებს, რომლებიც ვერ უზრუნველყოფენ საკუთარი შვილების სკოლაში ყოფნას. ამ გზით ფინანსების მთავრობა გაკვეთილების გაცდენებთან ბრძოლას. განათლების მინისტრმა დევით ბლანკეტმა მოუწოდა ხელისუფალთ „მკაცრად მოექცნენ იმად, ვინც ბავშვებს სკოლაში არ აგზანებს და აბუჩად იგდებს მასწავლებლებს“.

კვიპროსი

დედა დასმინდა

პატარა დიმასოლელ მოსწავლეს მობეზრდა სადამობოთი შინ მარტო ყოფნა. დედამისი, ბანქოს თავდაღებული მოთამაშე, როგორც კი აჭმევდა თავის შვილს და გაკვეთილებსაც შეუძლია, ბანქოს სათამაშოდ მიდიოდა. ბიჭმა უკვარ მოითმინა და პოლიციაში დარეკა, დედის დაბრუნებაში დაემხარეთო. ბავშვმა მისამართიც დაუსახელა პოლიციელებს და ისიც უთხრა, რომ იქ თავმოყრილი ქალები ფულზე თამაშობდნენ. (კვიპროსზე კანინოებიც აკრძალულია და ბანქოს ფულზე თამაშიც.) პოლიციამ დასაბუთებულ მისამართზე 85 წლამდე ასაკის ოცდაათამდე ბანქოს მოთამაშე ქალი აღმოაჩინა. პარტულ ქალბატონებს წერილობითი ახსნა-განმარტებები ჩამოართვეს და შინ გაისტუმრეს.

ავშ

მასწავლებლები მოკარანსნი როლში

დაახლოებით ათი წლის წინათ კორუფციასთან დაკავშირებით ატენილმა სკანდალმა, საგრძობლად შეარყია ნიუ-იორკის სკოლების რეპუტაცია. ამის შემდეგ გადაწყდა სკოლის საექსპედიციის „სპეციალური გამოძიებების“ პოსტი შემოეღოთ. ამ თანამდებობაზე დანიშნულმა ედუარდ

სტენკმა, რომელიც მხოლოდ ქალაქის მერს ემორჩილება, ახლახან გამოაკვია, რომ თურქე კარგა ხანია ნიუიორკელი მასწავლებლები გამოცდებზე მოსწავლევებს ცუდლუტობაში ემხარებინან. ეშმაკობის სისტემა ძალზე მარტივია. გამოცდის დროს მასწავლებლები გავიგებს შორის დახვალ და მანამ იძახის: „სწორი არ არის, სწორი არის!“ ვიდრე მოსწავლე მიეცემა ოთხი პასუხის ვარიანტებიდან სწორს არ აარჩევს. აღმოფიქრებულმა გამოძიებელმა გამოაქვეყნა ეშმაკობაში შემჩნეული 32 სკოლის 43 მასწავლებლისა და ორი დირექტორის სია.

ჰოლანდია

პილიტი კი ცუდია, მამრბა ბავშვები რა უშუში არიან?

აესტრიაში მიმდინარე ბოლიდროინდელი მოუღენების გამო ძველი ჰოლანდიური ქალაქის დელფტეს ბავშვთა გუნდს დაშლის საფრთხე დაემუქრა. გუნდის ხელმძღვანელმა ტონ ბეიტინგმა მოინდომა რეპერტუარში შეეტანათ სიმღერა, რომლის ტექსტში დაგმობილია უკიდურესად შემარჯვენე აზრების მქადაგებლის, აესტრისის თავისუფლების პარტიის ლიდერის იორგ ჰაიდერის საქმიანობა. აღმსრულებელი საბჭოს შემადგენლობის ნახევარმა მხარი არ დაუჭირა ბეიტინგს და გადადგა.

ხოლო აესტრისის ელჩმა ნიდერლანდებში გუნდის ხელმძღვანელი იმამი დაადანაშაულა, რომ იგი ბოროტად იყენებს ბავშვების ნდობას. ბეიტინგს არც ბავშვების შშობლებმა დაუჭირეს მხარი, მიუხედავად იმისა, რომ ის უკვე 32 წელია ამ გუნდს უდგას სათავეში.

რუსეთი

„ხანუმა,, მოსკოვის ძართულ საბავშვო თეატრი

მოსკოვის ქართული სათვისტომოს საბავშვო თეატრში გაიმართა ახალი სექტაკლის, „ხანუმა“ პრემიერა. დამსწრე საზოგადოება დიდხანს არ

უშვებდა სცენიდან წარმოდგენის პატარა მონაწილეებს. თეატრის სული-სწამდგმელი და ხელმძღვანელი ქალბატონი ეთერ იმნაძე 44 წელია მოსკოვში ცხოვრობს და ყველანაირად ცდილობს სხვადასხვა გარემოებათა გამო რუსეთის დედაქალაქში დროებით თუ მუდმივად დაემკვიდრებულ პატარა თანამომქმებს ქართველობა შეანარჩუნებისის. საბავშვო თეატრიც ამის ერთ-ერთი საშუალებაა. ქალბატონი ეთერი უკვე დღეებში საქართველოს საელჩოში უსასყიდლოდ ოტარებს ქართული ლიტერატურისა და ენის გაკვეთილებს. მეცადინეობებს ქართველი ბავშვების გარდა, მათი რუსი თანატოლებიც ესწრებიან. მისივე ძალისხმევით მიადრია ქართული სათვისტომოს საბავშვო თეატრმა საყოველთაო აღიარებას, რაზეც თუნდაც ის მეტყველებს, რომ ავტომობილისტთა კულტურის სახლის 600 ადგილიანი დარბაზი, სადაც თეატრის წარმოდგენები იმართება, მუდამ გადაჭრილია.

განმორება

დასახანი გავშვებროვის გამო „ნასადღის“ ბ.წ. № 2-ში გავმომხვევებულ მასალაში „ტისსაბრში“ იტალიურს სწავლობენ“ ღვვვივული იმან უზუსტობაში. გთავაზობს გმსწორებებს.

პირველი აზგავნი გოლო ორი სტრამინი უნდა იკითხებოდას: „1999 წლის ჩათვლით ავტორმე-ელვგბ 600 ლტოლვილ გავშვს უზსაშიწმალს“. მეშეშე აზგავნი გარენ ჩხარტიშვილის ნაცვლად ნონა ჯანდაბავშივი უნდა იყოს მოსსმინივული. მასალაში ვატი-ბანის რადიოო ერთ-ერთ ნაგვანად წარმოდგინი ვატონი ღონი ლავანი კი (გვვივილ აზგავნი) ვატიბანის რადიოო ხელმძღვანელი გავშვთ. ვითერთივთ აზგავნი უნდა იკითხებოდას: „მსოფლიოო უკავლეს ძალაში გმგარეობა საელჩოო თნ-ნავშვოვგვგბ გავშვთ.“

პრტიკან ათხმდე

ცოდნის საღარი

ენტის მკვიდრი ხალხები - აცტეკები და მაია ოცობით სისტემებს წესებით ითვლიდნენ. საფუძვლად მათ რიცხვი „ოცი“ ჰქონდათ ადგილობრივი, რიცხვების ჩასაწერად კი წერტილებსა და ხაზებს იყენებდნენ (იხ. ცხრილი). ძველი ბერძნები, მათგან განსხვავებით, ასოების მეშვეობით იწერდნენ რიცხვებს.

„რომაულ“ ციფრებს ყველა იცნობს - I, II, III, IV, და ა.შ. რომაელებში არაპოზიციური სისტემა იყო მიღებული. მაგალითად, რიცხვი 38 ასე იწერება: XXXVIII. აქ ციფრი X სამჯერ გვხვდება, სხვადასხვა ადგილზე, მაგრამ ყველანაირად ერთი და იგივე სიდიდეს, ათ ერთეულს აღნიშნავს. ასეთ არაპოზიციურ სისტემებს ახლა თითქმის სულ აღარ იყენებენ, ის კი არა, ათობითი სისტემაც ნელ-ნელა ორობით, სამობით, რეობით სისტემებს უთმობს ადგილს. თანამედროვე გამოთვლითი მანქანებზეც ორობითი სისტემით სარგებლობენ.

იგი იმით არის მოსახერხებელი, რომ ძალზე მარტივია, აქ ზომ ორად-ორი ციფრია - 0 და 1. ცხრილში კარგად ჩანს, როგორ იწერება აქ რიცხვები 1-დან 16-მდე. მაგალითად, რიცხვი 2 იწერება როგორც 10, რიცხვი 3, რომელიც მეორე რიგის ერთეულისგან (2) და უბრალო ერთიანისგან შედგება, ჩაიწერება როგორც 11, ოთხი ჩაიწერება როგორც 100, რიცხვი 8 - ორობით სისტემაში ჩაიწერება როგორც 1000. ამ სისტემაში მოქმედებთა წესებიც ძალზე იოლია.

მიმატვის ტაბულა

$$0+0=0$$

$$0+1=1$$

$$1+0=1$$

ბამრავლების ტაბულა

$$0X0=0$$

$$0X1=0$$

$$1X0=0$$

$$1X1=1$$

სახარბაშო															
I	II	III	IIII	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III	II III
მაის ტომში															
კველ ბერძნული															
რომაული															
არაბული															
ორობითი სისტემა															
00000	00001	00010	00011	00100	00101	00110	00111	01000	01001	01010	01011	01100	01101	01110	01111
0000	0001	0010	0011	0100	0101	0110	0111	1000	1001	1010	1011	1100	1101	1110	1111

ამ ტაბულაში სხვადასხვა ანბანი წარმოდგენილი. ზოგი მათგანი შორეულ წარსულში შეიქმნა, სხვები - ჩვენი დღეებში, მისანი კი ყველას ერთი აქვს - ნებისმიერი რიცხვების დასახელება-ჩაწერაში დაეხმარონ ადამიანებს.

დავისწოთ ციფრებით, რომლებიც დღესაც ვსარგებლობთ. მათ არაბულს უწოდებენ. ვრობაში ისინი მართლაც არაბებმა შემოიტანეს ჩვენს VIII საუკუნეში, ხოლო არაბული ციფრების დათვლის ჩვენული, ათობითი სისტემის ჭეშმარიტი სამშობლო ინდოეთია.

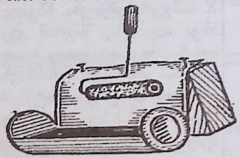
ხანდახან იბადება კითხვა - რაღა მაინცდამაინც რიცხვი „ათი“ ვახდა თვისთვის ყველაზე გავრცელებული სისტემის საფუძველი? რა თქმა უნდა, ეს შემთხვევით არ მომხდარა - ყველაზე პირველი გამოთვლითი მანქანა ადამიანისთვის ზომ მისი საკუთარი ათი თითი იყო. ჩვენი ათობითი სისტემის ანბანი ყველასათვის ცნობილია. ეს არის ათი ციფრი: 0,

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. როგორ ხერხდება მათი მეშვეობით ნებისმიერი დიდი რიცხვის ჩაწერა? აქ რიცხვსა ენა გვეხმარება. ათობით სისტემაში მარტო ციფრებს კი არა აქვს მნიშვნელობა, არამედ იმ ადგილსაც, რომელზეც ესა თუ ის ციფრი დგას, ანუ პოზიციას. ამიტომაც ჰქვია ჩვენს ათობით სისტემას პოზიციური. ავიღოთ რიცხვი 222 - აქ სულ მარჯვენა ორიანი ორ ერთეულს აღნიშნავს, შემდეგი მარჯვენა ორიანი - ორ ათეულს, მესამე კი - ორ ასეულს. ეს რიცხვი ჩვენი სისტემის წესებით არის ჩაწერილი - ათი ერთეული შეადგენს ერთ ათეულს, ანუ პირველი რიგის ათი ერთეული მეორე რიგის ერთეულს ქმნის. ხუსტად ასევე მეორე რიგის ათი ერთეული ქმნის მესამე რიგის ერთეულს და ა.შ.

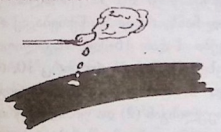
ათობითი სისტემა ერთბაშად არ გავრცელებულა. ადრე ბევრი ხალხი სხვა სისტემებით სარგებლობდა. მაგალითად, ამერიკის კონტი-

თუ საღებავის ან ლაქის თუ-
ნების ძილვას ქონებრივს გასახსნე-
ლად დანით იმა ბაჭრი, რომელიც
ნახვამბა ნარჩენები და მას ხის
საღებარზე დაზარებდა, მიიღებ
გვხვნიერ ჟურნალს საღებავისა-
თვის. იგი განსაკუთრებით გი-
სხებრებელია სავაგრო ლილვა-
კით მუშაობისას.

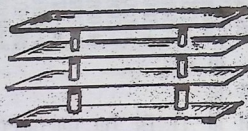
თუ გიზნაურების ველის-
პეის კაპრა გაგზავრება, ნუ
დავლონდაგი: დაზინაგულ
აღვილს გაგზავრა პოლიეთილინი
დაგვითი (პაქატს გოველითის
იშოვნი) და შვილიანი გვიღად
განაბრეი შხა.

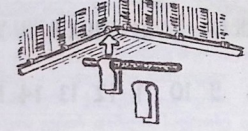
თუ ფიცარეი, ტეპეტოლიტი ან
პლსტმასაში გვირა დინაბტრის
(0,8-1,0 მმ) ხვრალის გააღრღვა და-
ბჭირდა, შვილიანი საზარბლის ფა-
რგალი გამო-
იხადო: მის
დამჭირეი ჩა-
ვამბრა სა-
ჭირეი ბული
და გუშუბას
შუაფი. პუ-
რლი ბატის
საჭირეიება
ამ შვიტე-
ვაში სა-
ბრანოგლად
ნაღვებია.

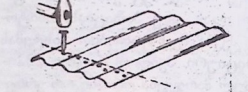
როცა დინასტრის ხრეკალს ან
ველგენს აფხადებს, ცხადი, სურს,
რომ ერთ გაკეთებაზე რაც შე-
იქლება ვიტი დაეგზავოს, ხის
დავამე კი ყველს ვერ იტამს; შე-
ნახვამ არაა ადვილი. არსებობს
გვგომბრეოგადან ბარტივი გამო-
სავალი: თითი გოვეტო თარეის-
გან გააკეთე სტოლში იმ ვარა-
უდით, რომ იგი თავისუფლად და-
ბტიოს მატვირის საჭირეოები.

გინაში საბელოვიტიო ანტი-
ნის კავალის გაყვანისას შვი-
ლინი გამოიყვოე კავეი, რომლე-
ბიტ თელეი თუშენისაგან, გაბა-
ლითად, კველი საჭირეოვი ხუ-
ფვიისგანაა გამოჭრილი.

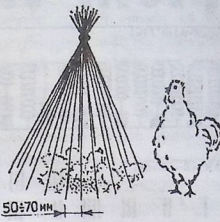
საჭირეო ზოვის შიფვირის და-
ჭრა ხერხითაც შეიქლება, მაგრამ
ეს ფრიად გივიე და შორეაბა-
ვალი საზარა. არის სხვა, უფრო
გარტივი საშუალება: ზომა აიღე
და სწორი ხაზის მანკრევი 2-3
სანტიმეტრის დაშორებით ლუ-
რისმით სვეტები გააკეთე, მირა
შიფვირის ფურცელი საჭირეოვი
დადე და გაღებე.

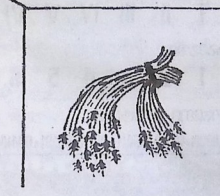
ლითონის ძვების სახელურები
ხშირად იმა ხურდობა, შიქლიება
თითეი დაგზავს. თუ ლითონის
სახელურებს პლსტმასის ბარსინ
გავთულს დაახვე, ამ უნიამოვე-
ბას ადვილად აიცლივა.

თუ საცოეი (ქორკის საცოეს
ველიტეოვი) გოთონს ხელითეის
პბტარა, ველურა ვეალები ჩა-
ვამდე და ბაიბეიება, თუ დილი
— გვირღვა ან გოლოვი ბანა-
სარი გაუკეთე.

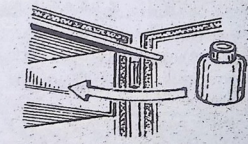
თუ ნაწილისაგან კონსტრუ-
ქციურებს გააკეთებ და ნიწილ-
შიგ შესხამ, ვიერ ვრთი, გო-
რელი ფრინველები საბაჭირ ვერ
შეიცილიან, მიორე გრევი
ნოს და ძირის შიში გვერდები

განსავლითი გინდგან ტარაკ-
ნების ბარაკის კიდევი ერთ სე-
რეს: საბაჭირის კიდეზე აბა-
ნიმ აყვავებული ძირის კონები ჩა-
ბოკო.

თუ შიფვირისაგან პლსტმა-
სის ძილვას წყლით აგვებ და ბა-
ჭინა, გოთავსე იგი სურსათინ
ჩანთეში და შვიტეიანი გვიღად
შუაფე ხანბრეოვი გოგზაურებს
ხაფხულის ცხად დღეს: ძილა სი-
ცივის პაშუშუტორის მავიერ-
ბას განწევა.

რკის ან მანწვის გოთელს
ფსკირი წყლით დაუფრა და ნა-
კვირცხელზე ან ცხელ ლუგელზე
დადე. გოთელს ძირი ბასკრება.
მირა ეს უფსკირე გოთელს ათე-
ბულ სანთელს ჩამოგვივი და ლა-
გავს გზად იწევა.

მამა: ჯეკ, შე შენ ვიამბე ომში ჩემი მონაწილეობის შესახებ?

შვილი: კი, მამა, ოღონდ ვერ მივხვდი, დანარჩენი ჯარისკაცები რაღა საჭირო იყო.

☺ ☺ ☺

შვილი: დედა, ხომ კარგად შევკეთე ჩემი გუგულიანი საათი?

დედა: შესანიშნავად! დღეს გუგული სამჯერ გამოხტა და იცითხა: რომელი საათიაო?

☺ ☺ ☺

დედა (ჩურჩულით): ტომ, პაპაშენი ძალიან ავად არის, კარგი იქნება, თუ რაიმე გამამხნეველებს ეტყვი.

ტომი: პაპა, არ გინდა შენს დაკრძალვაზე სამხედრო ორკესტრმა დაუკრას?

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: რისგან აკეთებენ ხელოვნურ თაფლს?

მოსწავლე: ქალღმერთებისგან.

☺ ☺ ☺

- შე ათი თვისამ ავიდგი ფეხი, - უთხრა პატარა ელზამ ამხანაგს.

- დიდი ამბავი! ათი თვისას მეც შემძლო სიარული, მაგრამ მშობლებს არ გაეუხილე და ორ წლამდე ხელში აყვანილი დავყავი.

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: გუშინ რატომ არ იყავი გაკვეთილზე?

ჯეკი: თქვენ არ მითხარით, პატივცემულო, თუ გაკვეთილი არ გეცოდინება, თვალთ არ დამეხანხო?

☺ ☺ ☺

მამა: კარგი მასწავლებელი

სიცვილის გაკვეთილი

- არც ახლ მინდავინ?

გვავს, შვილო?

შვილი: რა ვიცი, კარგი კია, მაგრამ შენი შურს.

მამა: ჩემი? რატომ?

შვილი: რა ვიცი, სულ იმას ამბობს, შე რომ მამაშენი ვიყო...

☺ ☺ ☺

- როდისაა ყველაზე საინტერესო გადაცემები ტელევიზორში?

- როცა გაკვეთილები გვაქვს სასწავლო.

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: ამოსხენი ამოცანა?

მოსწავლე: დიახ, ამოხსენი.

მასწავლებელი: როგორი პასუხი მიიღე, რამდენი მაყურებელი ყოფილა დარბაზში?

მოსწავლე: 63,5 მაყურებელი.

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: რა არის ინტერიერი?

მოსწავლე: ძაღლის ჯიში.

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: რომელ დღესასწაულს აღვნიშნავთ 8 მარტს და რა მოხდა ამ ღირსშესანიშნავ დღეს?

მოსწავლე: 8 მარტს დაიბადა მსოფლიოში პირველი ქალი!

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: როგორ უნდა მოუპაროთ სახელმძღვანელოს, რათა ყოველთვის ახალი და სუფთა იყოს?

მოსწავლე: საერთოდ არ უნდა გადავფურცლოთ.

☺ ☺ ☺

მასწავლებელი: რამდენ ხანს გრძელდებოდა ქვის ხანა?

მოსწავლე: ვიდრე ქვები არ გამოილია.

☺ ☺ ☺

ჟაკო ძალიანიდან დაბრუნდა.

- ჟაკო, გამყიდველს ღორის ფეხები ჰქონდა?

- ვერ შევაძინე, წინდები ეცვა.

☺ ☺ ☺

სკოლაში პირველი სამედიცინო დახმარების გაკვეთილზე პატარა მადლენს ჰკითხეს:

- აბა, გვითხარი, პატარავ, როგორ მოიქცევი, შენმა ძმამ გასაღები რომ გადაყლაპოს?

- სახლში ფანჯრიდან გადავპვრები.

☺ ☺ ☺

- ტოტო, ტყუილის თქმა ძალიან ცუდია. შე რომ შენხელა ვიყავი, არ ვცრუობდი.

- მაშ როდის დაიწყე, მამიკო?

☺ ☺ ☺

ერთმა გლეხმა მის ბაღში ვაშლის ხეზე ამძვრალ ბიჭს წაასწრო.

- ახლავე ჩამოდი, თორემ მამაშენს ვეტყვი, იცოდე!

- მამა, ჩადი ხიდან, ამ კაცს შენთან ლაპარაკი უნდა!

ვიქტორინა „ჭკუის კოლოფებისათვის“

1. „ნილს ჰოლგერსონის არაჩვეულებრივი მოგზაურობის“ ავტორია...

- ა) ... შეედი მწერალი სელმა ლაგერლოფი
- ბ) ... დანიელი მეზღაპრე ჰანს ქრისტიან ანდერსენი
- გ) ... შეედი მწერალი ასტრიდ ლინდგრენი
- დ) ... გერმანელი მეზღაპრეები მძეხვი გრიმები.

2. ნიკო ფიროსმანის ამ პორტრეტის ავტორია დიდი ქართველი მხატვარი...

- ა) ... დავით კაკაბაძე
- ბ) ... ლადო გუდიაშვილი
- გ) ... ირაკლი გამრეკელი
- დ) ... ქეთევან მაღალაშვილი.

3. ამ ადამიანმა, ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ, პედაგოგმა, ეთნოგრაფმა და ფოლკლორისტმა დიდი ღვაწლი დასდო ქართულ ხალხურ სიმღერას, საფუძველი ჩაუყარა ქართულ ეროვნულ სასიმღერო შემოქმედებას. ეს ადამიანი გახლდათ...

- ა) ... ლადო აღნიაშვილი
- ბ) ... კოტე ფოცხვერაშვილი
- გ) ... დიმიტრი არაფიშვილი
- დ) ... ანანია ერქომაიშვილი.

4. ძველ ეგვიპტელთა უზუნაესი ღვთაება, მზის ღმერთი იყო...

- ა) ... სეთი
- ბ) ... ხნუმი
- გ) ... რა
- დ) ... ოსირისი.

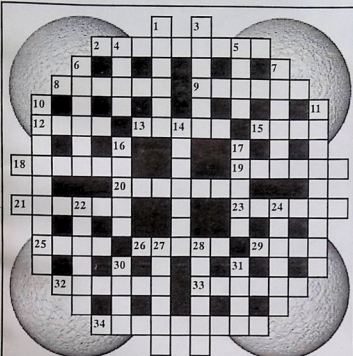
5. ბერძნული მითოლოგიით, ზევსისა და მნემოსინეს ბრძენი და მშვენიერი ასულები მცენიერების, პოეზიისა და ხელოვნების მფარველი ქალღმერთები, მუზები იყვნენ. მათგან სატრფიალო ლირიკის, საღმრთო ჰიმნებისა და მიმიკის მუზა ვრატო იყო, ისტორიისა და საგმირო ეპოსის – კლიო, ლირიკული პოეზიის – ევტერპა, ეპიკური სიმღერის – კალიოპე, ასტრონომიის – ურანია, ჰიმნების, სახოტბო პოეზიის, სიტყვისა და პანტომიმის – პოლიმნია, ცეკვისა და ლირიკის – ტერფსიქორე, კომედიისა და მხიარული სოფლური პოეზიის – თალია, ზოლო სამეგლოვიარო სიმღერისა და ტრაგედისა...

- ა) ... მელპომენე
- ბ) ... მეტიდა
- გ) ... მელანიპე
- დ) ... მარპესა.

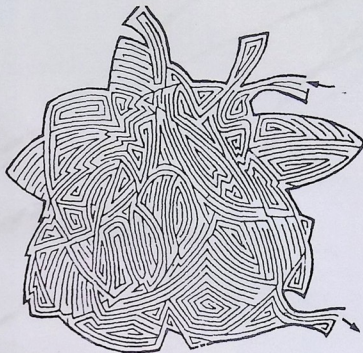
ვიქტორინა „ჭკუის კოლოფის“ წინა ტურის სწორი პასუხები ასე გამოიყურება:
 1. ასტრაზიანის მიძინების ტაძარი; 2. შერაბ ბერძენიშვილი; 3. მიხეილ თამარაშვილმა; 4. 1629 წელს; 5. ეგვიპტურში; 6. გრუნლანდია.

იწილთ-შიწილთ

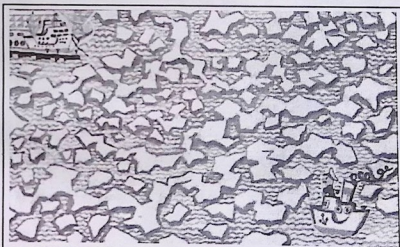

თარაზულად: 2. საგნის ან მოვლენის ძირითადი თავისებურებების სიდიდე; 8. კლდეში გამოყვითილი კომპლექსი საქართველოში; 9. ნორვეგიელი დრამატურგი; 12. ერთხმიანი ვოკალური ნაწარმოები აკომპანეჟენტით; 13. უდიდესი შემოქმედებითი ნიჭი; 15. ქალაქი იემუენში; 18. ჯილდო; 19. სუბტროპიკული ხეხილი; 20. მე-18 საუკუნის დიდი ფლამანდიელი მხატვარი; 21. მცირე ზომის პოეტური ნაწარმოები; 23. ქალაქი ჩინეთში; 25. ფანჯრის ძირში პორიზონტალურად ჩადგმული ფიციანი; 26. კვარცის ნაირსახეობა; 29. მოქმედი ეულკანი სიცილიის კუნძულზე; 32. ლექსში შინაარსობრივად და რიტმულად გაერთიანებული რამდენიმე სტრიქონი; 33. ზედააირზე თანმიმდევრობით გავლებული ხაზების სისტემა; 34. ხელშეკრულება სახელმწიფოთა შორის.

შეჟულად: 1. შიმცრო რესტორანი ესტრადიოთურ; 3. მოკლე გამონათქვამი, რომელიც გამოხატავს მოქმედების სახელმძღვანელო აზრს, იდეას; 4. აფრის დასამკურებელი ძელი; 5. საერთო წარმოშობის მქონე უდაბიანთა ისტორიულად ჩამოყალიბებული ჯგუფი; 6. დიპლომატიური შეყრდის დაბეჭდილი საფოსტო ტომარა; 7. ასოთა ერთობლიობა; 10. წელიწადის დღეების აღრიცხვის სისტემა; 11. ხელოვნური საცაგურაო სტაილიონი საპოროში; 14. ზღვის ნიშნა ბერძნულ მითოლოგიაში; 16. ვალის გადახდის უზრუნველსაყოფად ჩაბარებული ქონება; 17. განცხადება; 22. ქვეყნის დაწვა; 24. ბუნებრივი ცოცხალი ნიშნა; 27. ვარდისებრთა ოჯახის ხეხილი; 28. კობრისებრთა ოჯახის საშუალო ზომის თევზი; 30. ღრმული; 31. რამიეს პირი ანუ...

სცადეთ, იქნება მომავლეთ ლაბირინთში შესასვლელი და გამოსასვლელი. მარჯვნივ ფანქრით ბახაზეთ. თუ იმ მზამ „ბარეთ“ ვერ გამოგიხვანათ, წაშალეთ და სელახსა სცადეთ ბედით.

დაეხარეთ აბარა ბივის ყინულის ტყვეობიდან დასახსნელად გამოსულ ყინულმჭრელს, მიაღწიოს ბაჟირკვაბაში ჩავარდნილსაგად.

წინა ნომრის თავსაბუნებავის პასუხები

- ☞ ავაა შვილიშვილია ორჯერ უფროსი
28 წლის შვედვა იქნება;
- ☞ ბალიში 12 ბაჟი და 23 სოფოი იყუ;
- ☞ 10 მმტრის სიბრკის მორი 9 წუთში
დანიხარება;
- ☞ პითაგორას სკოლაში 28 მოწავა იყუ.

„ქუჩის ბიჭები“

ხუთი „ქუჩის ბიჭიდან“ სამი ხაჩიძეა – პაატა, ზურა და გოგა. პაატა და გოგა ძმები არიან, ზურა კი უბრალოდ, მათი მოგვარეა. ხაჩიძეებში თითო ლომიძე და ნოზაძეც გამოერია. ბორჯომში ცხოვრობდნენ და როგორც ბევრი მათი თანატოლი, ისინიც ერთი ხანობა მეტწილად ქუჩაში იყვნენ ხოლმე და ჯგუფის სახელიც იმ დროიდან გამოიყოფეს სამახსოვროდ. „ქუჩის ბიჭებად“ 1994 წელს ჩამოყალიბდნენ, აგვისტოში. ბევრს შრომობდნენ, ხშირად გამოდიოდნენ კონცერტებით ბორჯომში, ახალციხეში, გალობდნენ ეკლესიაში. ასპარეზი რომ ევიწროვათ და ბევრი საინტერესო ჩანაფიქრიც გაუჩნდათ, გენი დედაქალაქისკენ აიღეს და ნელ-ნელა აქაც მოიპოვეს პოპულარობა.

ხუთიდან ყველაზე უფროსი პაატაა, სექტემბერში იგი 22 წლის გახდა, ყველაზე უმცროსი, გოგა კი მასში გახდება 21-ის. გარდა „ქუჩის ბიჭობისა“, ჯგუფის წევრები უმაღლესშიც სწავლობენ, არავენ იცის, მომავალში მუსიკოსობა და მომღერლობა პროფესიაში გადაიზრდება თუ ახალგაზრდულ გატაცებად დარჩება, ამიტომაც გადაწყვი-

ტეს სკოლის შემდეგ სწავლის გაგრძელება. ირაკლი ნოზაძე „გაენათიშ“ თურიდულ ფაკულტეტზე სწავლობს, გოგა ხაჩიძე – სამედიცინოზე, გურამ ლომიძემ კი უკვე მოასწრო სტომატოლოგიურის დამთავრება.

თუმცა „ქუჩის ბიჭებმა“ მოკლე დროში საკმაოდ დიდი პოპულარობა მოიპოვეს, თვითონ მაინჩაით, რომ ჯერჯერობით ძალზე ცოტას მიაღწიეს. შარშან, დეკემბერში თბილისის ჯანსჯულში „ქუჩის ბიჭების“ ალბომის პრეზენტაცია მოეწყო და ყველა კიდევ ერთხელ დარწმუნდა, რომ ამ ახალგაზრდა ჯგუფის სახით ქართულ შოუბიზნესში ნიჭიერი, მაძიებელი და შრომისმოყვარე მუსიკოს-შემსრულებლები მოვიდნენ. იმედია, სიმღერებს, რომლებსაც ისინი მომავალში შექმნიან თუ შეასრულებენ, ისეთივე მოწონება ექნება თინეიჯერებსა და ახალგაზრდობაში, როგორითაც დღეს თუნდაც მათი „მზის სხივი“ და „გელოდები შენ“ სარგებლობს.